

Daltonbeleidsplan

Versie: januari 2019

Inhoudsopgave

Voorwoord	6
Hoofdstuk 1. Inleiding	7
1.1 Daltonschool 'De Waterkant'	7
1.2 Relatie met andere beleidsstukken	7
Hoofdstuk 2. Visie op daltononderwijs	8
2.1 Daltononderwijs	8
2.2 Vreedzame School	9
2.3 De daltondriehoek	10
2.4 Kernwaarden van het daltononderwijs	- 11 -
Hoofdstuk 3. Ontwikkelingen	- 13 -
3.1 Ontwikkelpunten	- 13 -
3.2 Alle ontwikkelingen van de afgelopen 2 jaar in schema	- 13 -
Hoofdstuk 4. Vrijheid in gebondenheid / Verantwoordelijkheid	- 16 -
4.1 Verantwoordelijkheid voor het werk/ keuzevrijheid	- 16 -
4.2 Leermiddelenkast	- 17 -
4.3 Verantwoordelijkheid voor elkaar	- 17 -
4.4 Verantwoordelijkheid voor de omgeving	- 18 -
4.5 Leerlingenraad	- 19 -
4.6 Zelfcorrectie	- 19 -
4.7 Bewegingsonderwijs	- 19 -
Hoofdstuk 5. Zelfstandigheid	21
5.1 Zelfstandig werken / zelfstandig leren	21
5.2 Dagkleuren	21
5.3 Dagplanning/ weekoverzicht	22

5.4	Uitgestelde aandacht	- 23 -
5.5	Het blokje	- 24 -
5.6	Klasinrichting	- 25 -5
5.7	ICT	- 26 -
Hoofdstuk 6. De weektaak.....		-
27 -		
6.1	Groep 1/2	- 29 -
6.2	Groep 3	29
6.3	Groep 4 tot en met 8	30
6.4	Differentiatie	32
Hoofdstuk 7. Samenwerken		- 34 -
7.1	Samenwerken.....	- 35 -
7.2	Samen leren.....	- 36 -
7.3	Coöperatief leren	- 36 -
7.4	Groepsdoorbroken werken	- 37 -
7.5	Samenwerken in het team	- 39 -
Hoofdstuk 8. Reflectie		40
8.1	Reflectie door de leerlingen	40
8.2	Daltondoelen	40
8.3	Ik-doelen.....	40
8.4	Beoordelen	41
8.5	Feedback.....	41
8.6	Portfolio/gesprekscyclus	41
8.7	Informatie.....	- 44 -
8.8	Ouderinformatieavond/koffieochtend	- 44 -
8.9	Personeelsbeleid	- 44 -
8.10	Reflectie op schoolniveau	- 44 -

Hoofdstuk 9. Effectiviteit/doelmatigheid.....	- 45 -
9.1 Instructie op maat	- 45 -
9.2 Gebruik weekoverzicht.....	- 46 -
9.3 Al dan niet deelnemen aan instructie	- 47 -
Hoofdstuk 10. Borging.....	- 48 -
10.1 Daltonbeleidsplan	- 48 -
10.2 Daltonleerkrachten.....	- 48 -
10.3 Daltonteam.....	- 48 -
10.4 Daltoncoördinator	- 49 -
10.5 Dalton in de regio	- 49 -
10.6 Dalton en ouders	50
10.7 Daltonontwikkeling	50
Bijlage 1: Visitatierapport 2013.....	52
Bijlage 2: Coöperatieve Werkvormen	58
Bijlage 3: Reflectieformulieren.....	63
Bijlage 4: Daltondoelen	66
Bijlage 5: Taakomschrijving daltoncoördinator	78
Bijlage 6: Ik-doelen	79
Bijlage 7: Kijkwijzer dalton	89
Bijlage 8: Weekoverzichten en weektaken	94

Voorwoord

Voor u ligt het daltonbeleidsplan van openbare basisschool De Waterkant. Na de visitatie van oktober 2013 zijn wij aan de slag gegaan met de aanbevelingen van de visitatiecommissie. Het verslag van deze visitatie is te vinden in bijlage 1.

Een levend document

Aangezien een school altijd in beweging is en zal blijven, zal ook de inhoud van ons daltononderwijs zich blijven ontwikkelen. Dit plan zal dan ook regelmatig worden aangepast op basis van doorgaande ontwikkelingen. Het is belangrijk dat er binnen de school regelmatig wordt gekeken of de handelswijze nog overeenkomt met de visie. Werkt het in de praktijk nog zoals we met elkaar hebben afgesproken, of moet het beleid worden bijgesteld? De manier van werken en de daaraan gekoppelde afspraken zijn neergelegd in dit beleidsplan. Wij, de teamleden van onze school, vinden het belangrijk om de specifieke aspecten van ons daltononderwijs te borgen. Dit plan is daar een aanzet toe.

Het plan is dus een levend document en staat geregeld op de agenda tijdens onze studiedagen. In de eerste plaats is het geschreven voor de leerkrachten en het is daarmee de kapstok en maatstaf voor het daltononderwijs op onze school. Het plan is een aanvulling op de schoolgids en de website.

Doelgroepen

De doelgroepen van dit plan zijn:

- De leerkrachten en invalleerkrachten
- De ouders en verzorgers van de leerlingen
- Ouders die overwegen hun kind aan te melden
- De ouderraad
- De medezeggenschapsraad
- Het schoolbestuur AWBR
- De onderwijsinspectie
- Visiteurs van de Nederlandse Dalton Vereniging
- Andere (dalton)basisscholen

Leeswijzer

In het eerste hoofdstuk leest u een algemeen stukje over basisschool De Waterkant en wat de relatie is tussen dit document en andere beleidsstukken. In het tweede hoofdstuk wordt onze visie op daltononderwijs weergegeven en in het derde hoofdstuk bespreken we wat we de afgelopen jaren hebben aangepakt. In de hoofdstukken vier tot en met tien komen vele praktische zaken uit het dagelijkse onderwijs aan bod. NB: Lees a.u.b. hij of zij wanneer er hij geschreven staat.

Wij hopen dat u na het lezen van dit daltonbeleidsplan een helder en volledig beeld hebt van het daltononderwijs op De Waterkant!

Namens het team van daltonschool De Waterkant,
Jasper Smit en Femke Doorenbosch
Daltoncoördinatoren

Hoofdstuk 1. Inleiding

1.1 Daltonschool De Waterkant

De Waterkant ligt in het Amsterdamse stadsdeel West. Invoering van de Wet op het Basisonderwijs in 1985 had het samengaan van de openbare kleuterschool De Bonte Specht en de openbare lagere school Potgieterschool tot gevolg. De nieuwe naam werd De Waterkant, duidend op de ligging van het nieuwe schoolgebouw, dat sinds 1986 in gebruik is.

In 2003 is De Waterkant gecertificeerd als daltonschool. Alle toenmalige leerkrachten hebben hun certificaat Daltonleerkracht gehaald. De leerkrachten die nieuw op De Waterkant komen werken volgen het certificeringstraject in hun tweede dienstjaar op school. In de schooljaren 2014-2015 en 2015-2016 vond er een teamscholing dalton-plus plaats. Twee jaar lang hebben we ons daltononderwijs onder de loep genomen, geëxperimenteerd en veel nieuwe inzichten geïntegreerd in ons onderwijs. De meeste leerkrachten zijn nu dalton-plus of dalton-gecertificeerd. Regelmatig starten nieuwe leerkrachten op De Waterkant. Deze leerkrachten zullen dus in hun tweede jaar op De Waterkant het daltoncertificeringstraject ingaan. We vinden het van groot belang dat alle leerkrachten vanuit dezelfde visie werken en de doorgaande leerlijnen worden voortgezet. Daarom worden nieuwe leerkrachten zoveel mogelijk door het zittende personeel opgevangen en ingewerkt in de werkwijze zoals die is ontwikkeld. De Waterkant heeft twee daltoncoördinatoren die de gemaakte afspraken bewaken en verantwoordelijk zijn voor de daltonontwikkeling. De daltoncoördinatoren onderhouden ook contacten met de regio.

1.2 Relatie met andere beleidsstukken

Schoolgids

De actuele schoolgids is te vinden op de website van De Waterkant. In de schoolgids staat een op hoofdpunten gerichte uitleg over alle zaken binnen de school en natuurlijk ook over het daltononderwijs. Het daltonbeleidsplan is voor belangstellenden, naast de schoolgids, te lezen.

Schoolplan

Iedere Nederlandse school heeft een schoolplan, waarin uitgebreid wordt verwoord hoe de school werkt, waarom de school zo werkt, welke materialen zij hierbij gebruikt en wat het beleid voor de komende jaren is.

De reikwijdte van het schoolplan is daarmee groter dan het voorliggende daltonbeleidsplan. In het daltonbeleidsplan staan de praktische afspraken beschreven die binnen het team zijn gemaakt om ervoor te zorgen dat De Waterkant een daltonschool is en blijft.

Hoofdstuk 2. Visie op daltononderwijs

2.1 Daltononderwijs

De Waterkant is een openbare daltonschool. Openbaar wil zeggen dat ieder kind welkom is, ongeacht geloof of maatschappelijke positie van de ouder. De Waterkant wil dat elk kind zijn omgeving zo goed mogelijk begrijpt en er zo positief mogelijk mee zal omgaan. We gaan ervan uit dat kinderen in staat zijn keuzes te maken en verantwoordelijkheid te dragen voor hun eigen ontwikkeling. Elke leerling wordt bij het leren serieus genomen.

Onze schoolorganisatie is afgestemd op dit vertrouwen in leerlingen. De leerkrachten begeleiden de kinderen in hun ontwikkeling. De nadruk ligt op de controle van het leerproces, naast de beoordeling van kwaliteit en kwantiteit van de geleverde prestaties.

Wij bieden een veilig ondersteunend klimaat waarmee we de leerlingen in staat stellen een persoonlijke en sociale ontwikkeling door te maken. Wij leren de kinderen op een positieve manier omgaan met anderen, zodat ze vanuit zichzelf leren kiezen voor waarden en normen die prettig samenleven mogelijk maken. We houden rekening met de verscheidenheid van kinderen. Ieder kind is uniek.

Op onze school wordt daltononderwijs gegeven, omdat de leerkrachten een bepaalde visie hebben op de maatschappij en hoe je als (volwassen) mens in die maatschappij zou moeten functioneren. Zonder al te theoretisch te willen worden, willen we die visie in dit hoofdstuk kort toelichten.

Helen Parkhurst

Het daltononderwijs vindt zijn oorsprong aan het begin van de vorige eeuw. De Amerikaanse Helen Parkhurst stond voor een haast onmogelijke taak: goed onderwijs geven aan 40 kinderen verdeeld over acht leerjaren. Ze ontwikkelde noodgedwongen een onderwijssysteem waarin onder andere zelfwerkzaamheid een grote rol speelt. Door op deze manier te werken, verschaftte ze zich de tijd om leerlingen individueel te helpen.

Het daltonconcept komt voort uit de ideeën van Helen Parkhurst, die haar visie op het onderwijs in de plaats Dalton in de Verenigde Staten in de praktijk bracht. Het daltononderwijs dankt zijn naam aan dit plaatsje. Nu, ruim een eeuw later, gebruikt De Waterkant deze ideeën van Parkhurst voor een eigentijdse en effectieve invulling van ons daltononderwijs.

Centraal bij het daltononderwijs staan vijf kernwaarden die nauw met elkaar zijn verbonden:

- Vrijheid en verantwoordelijkheid
- Zelfstandigheid
- Samenwerking
- Effectiviteit
- Reflectie

Deze daltonkernwaarden worden door alle dalton(basis)scholen onderschreven. De uitwerking daarvan gebeurt op elke daltonschool op een geheel eigen wijze. Aan de keuzes van de scholen ligt het visiestuk van de Nederlandse Dalton Vereniging 'Daltonidentiteit' ten grondslag.

De Waterkant biedt de kinderen een stevige basis om een eigen weg te vinden in de maatschappij. De maatschappij verandert. Wij vinden het belangrijk om met ons onderwijs op deze veranderingen in te spelen. We leiden kinderen op voor banen die wij nu waarschijnlijk niet eens kennen. Daarom willen we kinderen vaardigheden meegeven die ze in staat stellen om zichzelf steeds verder te ontwikkelen. Deze vaardigheden, ook wel 21^e-eeuwse vaardigheden genoemd, draaien bijvoorbeeld om samenwerken, communicatie, creativiteit, digitale geletterdheid, sociale en culturele vaardigheden, kritisch denken en probleemoplossend vermogen.

De maatschappij vraagt om mensen die kunnen ontwerpen, plannen en vooruitzien. Mensen die initiatief tonen en ondernemend zijn. Door middel van daltononderwijs geven wij leerlingen de gelegenheid om zich te ontwikkelen in de hierboven genoemde vaardigheden en bereiden we ze voor op een rol in deze snel veranderende maatschappij.

2.2 Vreedzame School

Wij vinden een goede sfeer belangrijk; dit is wat ons betreft een voorwaarde om je zo optimaal mogelijk te kunnen ontwikkelen. Wij werken volgens de principes van De Vreedzame School. De Vreedzame School is een school waarin iedereen (leerlingen, personeel, ouders) zich betrokken en verantwoordelijk voelt en op een positieve, constructieve manier met elkaar omgaat.

De leerlingen leren:

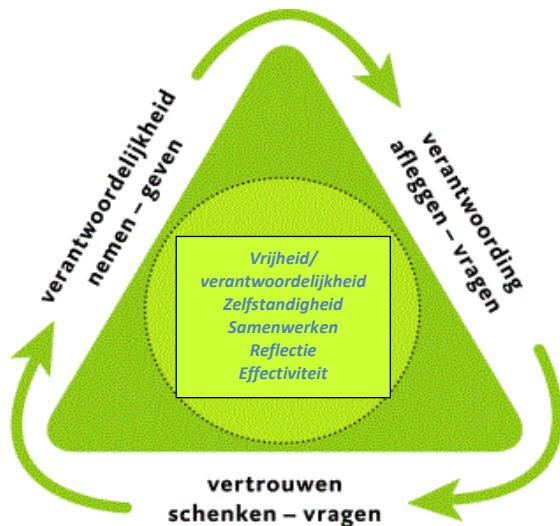
- Op een positieve en zorgzame manier met elkaar om te gaan;
- Op een democratische manier met elkaar beslissingen te nemen;
- Constructief conflicten op te lossen;
- Verantwoordelijkheid te nemen voor elkaar en voor de gemeenschap;
- Open te staan voor verschillen tussen mensen.

2.3 Adaptief onderwijs

We streven naar goede onderwijsresultaten en persoonlijkheidsgroei van de leerlingen.

Kinderen verschillen. In ons onderwijs erkennen wij die verschillen en wij willen daar op een adaptieve manier mee omgaan. Dat betekent dat wij, uitgaande van de basisbehoeften die alle kinderen hebben (relatie, competentie en autonomie), ons onderwijs proberen af te stemmen op die verschillen tussen leerlingen.

2.3 De daltondriehoek

In de daltondriehoek zijn de uitgangspunten te vinden die als leidraad dienen voor ons onderwijs. Verantwoordelijkheid nemen en geven en vertrouwen vragen en schenken zijn onlosmakelijk verbonden met het afleggen van verantwoording en het vragen van verantwoording aan anderen.

Vertrouwen schenken-vragen

We vertrouwen erop dat kinderen willen leren, dat ze goede keuzes kunnen maken, dat ze kunnen samenwerken en kunnen organiseren. Dat betekent voor de school dat we kinderen serieus nemen en ze dat vertrouwen moeten schenken.

Verantwoording afleggen-vragen

Leerlingen leggen verantwoording af over de taken die in vrijheid zelfstandig en/of in samenwerking uitgevoerd moeten worden en leerkrachten begeleiden dit proces. Daardoor leren leerlingen reflecteren op de wijze waarop er is gewerkt en op de resultaten van het werk. Dat afleggen van verantwoording gaat dus niet alleen over het eindproduct van het leren, maar ook over het leerproces zelf.

Ook van de leerkracht zelf mag worden verwacht dat hij uitleg geeft over zijn beslissingen, vooraf, maar ook achteraf.

Verantwoordelijkheid geven-nemen

Het vertrouwen in de kinderen vormt de basis voor het geven van verantwoordelijkheden. De kinderen leren verantwoordelijkheid te nemen voor bijvoorbeeld het eigen leren, voor de schoolomgeving, voor de medeleerlingen, uiteindelijk zelfs voor de maatschappij. Daltononderwijs wil kinderen uiteindelijk opvoeden tot positieve, democratische, verantwoordelijke medeburgers: 'Mensen zonder vrees' (Helen Parkhurst).

2.4 Kernwaarden van het daltononderwijs

Daltononderwijs kan worden samengevat in de volgende vijf kernwaarden:

Vrijheid / verantwoordelijkheid

Vrijheid en verantwoordelijkheid zijn twee kanten van dezelfde medaille. Het een kan niet zonder het ander. Het daltononderwijs ziet een kind als een persoon die zelf mag en kan kiezen en die voor de gevolgen van zijn keuzes zelf de verantwoordelijkheid draagt. Tegelijkertijd leert een kind pas verantwoordelijkheid voor zichzelf en zijn omgeving te dragen wanneer zijn omgeving hem daarvoor de ruimte en mogelijkheden biedt.

Vrijheid in het daltononderwijs betekent de gelegenheid krijgen om taakwerk zelf te organiseren. De opgegeven leerstof en de eisen die daaraan worden gesteld, de tijdslijm, de werkafspraken en de schoolafspraken vormen de grenzen waarbinnen de kinderen hun vrijheid leren gebruiken. Door kinderen meer vrijheid te geven kunnen zij eigen keuzes maken en een actieve leerhouding ontwikkelen.

Het is de taak van de leerkracht om ieder kind een structuur te bieden om vrijheid binnen grenzen te leren hanteren. Kinderen krijgen de ruimte om te ontdekken en experimenteren, maar worden ook tegelijkertijd geconfronteerd met de relatie tussen wat zij doen en wat dat oplevert.

2. Zelfstandigheid

Zelfstandigheid kan alleen gedijen als kinderen voldoende vrijheid en verantwoordelijkheid wordt geboden. Zelfstandig leren en werken op een daltonschool is actief leren en werken. Een leerling wil doelgericht een klus klaren en is in staat om indien nodig tijdens dit leerproces hulp te zoeken. Deze manier van werken stimuleert het probleemoplossend denken van een leerling. Om later als volwassene goed te kunnen functioneren moet een leerling leren beoordelen welke beslissingen hij/zij moet nemen en wat de gevolgen daarvan zijn. De keuzevrijheid dwingt leerlingen tot het nemen van zelfstandige beslissingen die voor hen effectief en verantwoord zijn.

3. Samenwerken

Een daltonschool is een leefgemeenschap waar kinderen, ouders, personeel op een natuurlijke en gestructureerde wijze samen leven en werken. Een daltonschool is ook een leeromgeving waar kinderen en leerkrachten iets van en met elkaar leren. Doordat kinderen samen met leerkrachten en andere kinderen aan hun leertaken werken, leren zij met elkaar om te gaan en leren zij dat zij elkaar kunnen helpen. Het verwerven van kennis en vaardigheden in samenwerking met anderen verdiept het leren. Samenwerken is iets dat net als alle andere vaardigheden geleerd en geoefend moet worden.

4. Reflectie

Reflexiviteit, nadenken over je eigen gedrag en je eigen werk, is op daltonscholen belangrijk. Reflectie en evaluatie dragen in hoge mate bij tot een verkenning van de leerweg om het beoogde doel te bereiken. Eigenaarschap en verantwoordelijkheid worden bereikt door vooruit en terug te kijken.

Het 'leren leren' van het kind wordt gestimuleerd. Leren wordt uitdagender wanneer het kind inzicht krijgt in het niveau van bekwaamheid. Reflectie vergroot de zelfstandigheid van het kind. Elke dag

kijken we met de leerlingen terug naar de processen en producten. Daarbij is het noodzakelijk dat doelen duidelijk zijn voor de leerling.

We leren de kinderen op verschillende momenten te reflecteren op het eigen handelen. Hiertoe stellen kinderen zich de volgende vragen:

- Hoe is het werk gegaan?
- Snap ik het?
- Hoe leer ik het best?
- Waar ben ik trots op?
- Wat vind ik nog lastig?

Het reflecteren vindt plaats in dagelijkse gesprekjes met de leerkracht en klasgenoten, aan de hand van het werk op de weektaak en minimaal drie keer per jaar tijdens de ouder-kindgesprekken.

Ook de leerkrachten reflecteren stelselmatig op hun eigen handelen en de eigen onderwijspraktijk. Op schoolniveau vindt reflectie voortdurend plaats.

5. Effectiviteit

Het daltononderwijs is gericht op een effectieve inzet van tijd, menskracht en middelen. Wij streven ernaar te differentiëren, zodat alle leerlingen zo veel mogelijk datgene leren wat zij moeten leren, op de manier die het beste bij hen past. Wij richten de leertijd zo efficiënt mogelijk in. Op die manier zorgen we ervoor dat de kinderen aan het werk zijn en zo goed mogelijk worden geholpen en begeleid.

Hoofdstuk 3. Ontwikkelingen

3.1 Ontwikkelpunten

Dit waren de aanbevelingen van de visitatiecommissie naar aanleiding van de daltonvisitatie in oktober 2013:

1. Durf meer los te laten. Maak de stap naar minder leerkrachtgestuurd onderwijs (denk hierbij aan meer ruimte voor leerlingen om te plannen, keuzevrijheid in verwerking, keuzevrijheid in het al dan niet volgen van instructies).
2. Laat de differentiatie van het werk terugkomen in de taak en beperk je daarbij niet alleen tot het rekenwerk.
3. Integreer reflectie zichtbaar binnen het onderwijs zodat leerlingen meer inzicht krijgen in hun kennen en kunnen.

Daarnaast formuleerden wij als team in 2013 de volgende ontwikkelpunten:

1. Het werken met portfolio's zal een duidelijke vorm krijgen. Het werken met portfolio's bevordert de reflectie, de zelfkennis en maakt de leerlingen eigenaar van het eigen leerproces. Meer informatie is te vinden in hoofdstuk 8 (Reflectie).
2. In schooljaar 2016-2017 gaan we het huidige rapport vervangen door het portfolio, de Ik-doelen en een leerkrachtgedeelte (meer hierover in hoofdstuk 8).
3. Instructie op maat. Er wordt gewerkt met een instructierooster en met een weekoverzicht. De leerlingen kunnen precies zien wanneer zij welke instructie moeten volgen. De instructies worden voor verschillende niveaugroepen op maat gegeven.
4. Het werken met leerdoelen en periodedoelen.
5. Het werken met een nieuw weektaakformulier.
6. 21ste eeuwse vaardigheden. De zogenaamde 21st century skills zullen steeds meer een plek moeten krijgen in ons onderwijs.

Om aan deze punten te werken zijn we in schooljaar 2013-2014 gestart met een scholing van Dalton Deventer. Het boek Focus op Dalton (2014) vormt de basis van deze scholing. Deze cursus is afgerond in juni 2016, maar we hebben een vervolg gekregen in schooljaar 2016-2017 met nog twee bijeenkomsten onder leiding van Hans Wolthuis.

3.2 Alle ontwikkelingen van de afgelopen jaren in schema

Wanneer?	Wat?	Afspraken /uitkomsten	Opmerkingen
Schooljaar 2012-2013	Voorafgaand aan de visitatie van oktober 2013	-Vijf daltonstudiedagen met veel coöperatieve werkvormen. -Opnieuw bespreken van de afspraken. -Kijkwijzer om afspraken op een lijn te krijgen. -Daltonzelfscan bij leerkrachten.	

		-Proefvisitatie door daltonleerkrachten van andere school als onderdeel van de certificering van de daltoncoördinatoren.	
2013-2014	Ouder-kindgesprekken	-Vanaf eind groep 3 worden 3 keer per jaar ouder-kindgesprekken gevoerd. Deze gesprekken worden door de leerling en leerkracht voorbereid met behulp van de reflectieformulieren die hiertoe zijn ontwikkeld. -In groep 1, 2 en 3 wordt twee keer per jaar een presentatieochtend georganiseerd. De kinderen laten aan hun ouders zien waar ze trots op zijn, wat ze nog moeilijk vinden, wat ze geleerd hebben. Het laatste gesprek in groep 3 is ook een ouder-kindgesprek.	
Oktober 2013	Visitatie NDV	-Verlenging daltonlicentie voor 5 jaar. -Aanbevelingen: zie hierboven	
April 2014	Congres NDV	-Inspiratie voor de hele dag dalton. -Keuze voor teambrede daltonscholing door Hans Wolthuis van Dalton Deventer.	
2014-2015	Scholing Dalton Deventer	-De hele dag dalton, alle tijd is daltontijd. -Team wordt verdeeld in DOP*-groepen: <ul style="list-style-type: none"> • Instructie op maat • Keuzewerk • Ik-doelen • Doorgaande lijn *Daltonontwikkelplan	Concrete plannen zijn te vinden in de hoofdstukken Vrijheid/verantwoordelijkheid, Effectiviteit, Reflectie en Borging
2015-2016	Scholing Dalton Deventer	Vervolg: <ul style="list-style-type: none"> • Periodedoelen • Nieuw weektaakformulier • Portfolio 	
Juni 2016	Certificering	-Alle leerkrachten die nog geen daltoncertificaat hadden, zijn nu dalton-gecertificeerd. -De leerkrachten die al een certificaat hadden, zijn nu dalton-plus gecertificeerd.	
2016-2017	Ontwikkeling en borging	-De DOP-groepen werken verder aan hun plannen. -Portfolio's zijn ingevoerd.	

		-Weektaakformulier en instructie op maat worden verder uitgewerkt, zo ook het werken met periodedoelen.	
2017-2018	Ontwikkeling en borging	-Na experimenteren met de weektaak heeft de DOP-groep het weektaakformulier geperfectioneerd voor de groepen 4 t/m 8. -De portfolio's zijn verbeterd en aangevuld met een digitaal rapport. -Het werken met de leermiddelenkast en periodedoelen worden verder ontwikkeld. De directeur volgt en rondt een training af tot dalton-directeur bij Dalton Deventer.	
2018-2019		-We werken met een tweede daltoncoördinator, deze nieuwe daltoncoördinator volgt de opleiding tot daltoncoördinator bij Dalton Deventer. -De groepen 4 t/m 8 werken met het vernieuwde weektaakformulier -De DOP-groep Portfolio heeft het persoonlijk doel van ieder kind toegevoegd aan het portfolio. Dit persoonlijk doel heet vanaf nu het Ik-doel. De voormalige Ik-doelen noemen we vanaf nu ook daltondoelen. -De daltondoelen zijn zichtbaar in de klassen. -De leermiddelenkast zal voorafgaand aan elk nieuw thema/blok gevuld worden a.d.h.v. de lesdoelen, te beginnen met het vak rekenen. -Alle leerkrachten zijn aan het experimenteren met verschillende manieren van reflecteren in de klas. Op basis van deze experimenten zullen we afspraken maken. -Werken met in- en uitschrijven voor instructies in de bovenbouw.	Zie hoofdstuk De Weektaak

De ontwikkelingen gaan niet altijd zoals we graag zouden willen. We hebben de afgelopen jaren te maken gehad met veel personele wisselingen, mede vanwege de aantrekkelijke werkgelegenheid in omringende gemeenten. Daarnaast hebben we in 2012, 2015 en in 2017 nieuwe directeuren¹¹ gekregen. Een ingrijpende verbouwing in het schooljaar 2017-2018 noodzaakte ons een deel van de groepen tijdelijk te huisvesten op een andere locatie. Hierdoor merken we dat ontwikkelingen langer duren dan vooraf gedacht. Met ingang van schooljaar 2018-2019 is er een stabiele, positieve flow in school en werken we hard met zijn allen om de daltonkernwaarden nog beter vorm te geven.

Hoofdstuk 4. Vrijheid in gebondenheid / Verantwoordelijkheid

“Freedom and responsibility together perform the miracle”
(Helen Parkhurst)

4.1 Verantwoordelijkheid voor het werk/ keuzevrijheid

Leerlingen zijn eigenaar van hun eigen leerproces. De leerlingen dragen de verantwoordelijkheid voor hun eigen werk. Om met deze verantwoordelijkheid te kunnen omgaan, moet het heel duidelijk zijn voor de leerling wat er van hem/haar wordt verwacht en wat hij/zij moet leren. Wij werken daarom met duidelijke leerdoelen.

Verder mogen leerlingen in steeds sterkere mate zelf bepalen:

Wanneer de leerling werkt

Met ‘de hele dag dalton’ hebben de leerlingen keuzevrijheid wanneer er aan welk vak gewerkt wordt. Na de instructies op hun niveau kunnen de leerlingen verder met hun werk.

In welke volgorde de leerling taken uitvoert

Op de taak staan een aantal verplichte onderdelen. Leerlingen mogen daarbij echter zelf kiezen in welke volgorde die afgewerkt worden.

Hoe de leerling leert

Het gaat hierbij meestal om het kiezen voor alternatieve verwerkingsmanieren.

Welke hulpmiddelen de leerling gebruikt

Voor sommige vakken zijn concrete materialen beschikbaar, ook kan de computer worden ingezet om extra te oefenen met leerstof (zie ook het onderdeel over de leermiddelenkast).

Hoeveel tijd de leerling aan het werk besteedt

Een leerling kan ervoor kiezen een aantal taallessen in een keer te maken en zo die dag relatief veel tijd aan taal besteden.

Of er instructie nodig is

De kinderen bepalen in toenemende mate zelf of ze instructie nodig hebben (zie ook hoofdstuk 5).

Waar de leerling werkt

Soms mogen kinderen zelf een werkplek kiezen. Dat kan een stilteplek zijn waar iemand geconcentreerd alleen kan werken, maar ook een andere groepstafel. Vaak kunnen leerlingen voor bepaalde opdrachten ook buiten het eigen klaslokaal werken. Daarvoor zijn op de gang of in de aula van de school speciale werktafels beschikbaar. Mocht een kind kiezen voor de gang, dan maakt hij of zij gebruik van de halpas. Op deze pas staan de regels waaraan het kind zich moet houden. In de groepen 1/2 dragen de leerlingen een geel halhesje.

Of een leerling alleen of samenwerkt en met wie hij/zij samenwerkt

Vaak mogen kinderen bij het werken aan de taken samenwerken. De leerkracht bepaalt dan meestal wel of dat in tweetallen of in kleine groepjes mag gebeuren. De leerlingen kunnen daarbij de ruimte krijgen om zelf te kiezen met wie ze samenwerken. Soms bepalen leerkrachten met wie er samengewerkt wordt (zie hoofdstuk 5).

Wat er geleerd wordt

Het gaat hierbij om de inhoud van het onderwijs. Deze keuzevrijheid komt tot uiting bij eigen leervragen of extra en verdiepende opdrachten. Soms mogen kinderen geheel eigen projecten uitwerken. Ook bij TopOndernemers, de door ons gekozen methode voor wereldoriëntatie, is er veel ruimte voor de eigen interesses.

4.2 Leermiddelenkast

Om leerdoelen te bereiken heeft niet iedereen dezelfde oefening nodig. In de leermiddelenkast is materiaal te vinden waarmee kinderen aan bepaalde doelen kunnen werken. Er is materiaal dat past bij de weekdoelen, maar er zijn ook verbredende en verdiepende materialen beschikbaar die passen bij jaardoelen.

Daarnaast kunnen kinderen werken aan eigen leervragen die passen bij eigen interesses en talenten of aan persoonlijke leerdoelen. De leerlingen bepalen zelf hoeveel tijd ze per week besteden aan hun eigen leervragen.

4.3 Verantwoordelijkheid voor elkaar

Zoals eerder genoemd is De Waterkant een Vreedzame School. Een Vreedzame School wil een cultuur realiseren waarin constructief wordt omgegaan met meningsverschillen en conflicten en waarbij sprake is van actieve participatie en zorgzaam en prosociaal gedrag.

Uitgangspunt in De Vreedzame School is dat er nu eenmaal altijd conflicten (belangentegenstellingen of meningsverschillen) zullen zijn in een situatie waar mensen of kinderen bij elkaar komen, en dat het zinvol is om iedereen te leren hoe je met conflicten om kunt gaan. En hoe je - als een conflict ontaardt in een ruzie - kan werken aan een constructieve oplossing. Daarbij is de rol van de leerlingen cruciaal. Zij leren, naast de vaardigheden om conflicten constructief op te lossen, ook de verantwoordelijkheid te dragen om dat zelfstandig, zonder hulp van volwassenen, te doen. Voor hun eigen conflicten, maar ook voor conflicten van anderen. Alle leerlingen leren te bemiddelen (mediëren) bij de conflicten van klasgenoten.

Natuurlijk zijn er binnen een schoolomgeving regels nodig, maar de sleutel tot een positief klimaat ligt in het gezamenlijk creëren van een positieve, constructieve cultuur. Kinderen moeten het gevoel hebben verantwoordelijk te zijn voor die cultuur en moeten de boodschap krijgen dat ze erbij horen en dat ze nodig zijn.

Om zo'n constructieve omgeving tot stand te brengen, probeert De Vreedzame School de cultuur van de omgeving waar het kind in verkeert (klas, school en binnen De Vreedzame Wijk ook kinderopvang, buurthuis, speeltuin en dergelijke) te beïnvloeden. We willen dat die omgeving als een leefgemeenschap wordt gezien, als een oefenplaats voor sociale competentie en actief burgerschap.

4.5 Leerlingenraad

Om de leerlingen medeverantwoordelijkheid te geven voor de school hebben we op De Waterkant een leerlingenraad. De leerlingenraad is een groep door de leerlingen gekozen kinderen. Vanaf groep vier kunnen de leerlingen zich hiervoor verkiesbaar stellen. In de groep wordt dan een stemronde gehouden, waarbij één leerling per groep wordt uitgekozen om de klas te vertegenwoordigen in de leerlingenraad. Deze kinderen bespreken namens hun klas allerlei zaken. Zo hopen wij

beter inzicht te krijgen in wat de leerlingen belangrijk vinden. Dat betekent dat zij erachter moeten zien te komen wat er in de school bij de kinderen leeft en wat leerlingen graag zien gebeuren. Deze punten kunnen worden verzameld via de groepsvergaderingen. De leden van de leerlingenraad brengen de punten vervolgens in vergaderingen van de raad in. De raad bespreekt alleen onderwerpen waar de hele school mee te maken heeft. Als een kind iets wil veranderen in de eigen klas, dan kan het kind bij de leerkracht terecht.

De vergaderingen vinden eenmaal per maand plaats en worden begeleid door de Vreedzame School coördinator, een leerkracht en/of de directeur. Leerlingen uit groep 8 maken notulen van de vergaderingen.

4.6 Zelfcorrectie

Zelfcorrectie is erg belangrijk in het onderwijs. In groep 1/2 wordt veel gewerkt met zelfcorrigerend materiaal. Leerlingen kunnen na het maken van een opdracht zelf zien hoe het is gegaan. Verder leren we ze hun werk zelfstandig na te kijken. Daarmee starten wij in groep 4 bij het vak rekenen. Zelf je eigen werk nakijken vergroot de verantwoordelijkheid voor het werk. Hierdoor weet het kind wat hij goed kan en wat nog niet en welk doel nog extra aandacht verdient. De leerkracht controleert steekproefsgewijs.

4.7 Bewegingsonderwijs

Bewegingsonderwijs op de Waterkant verbreedt zich - naast de motorische aspecten - door accenten te leggen op de daltononderwijsprincipes. Principes als zelfstandigheid, samenwerken, vrijheid in gebondenheid, weerbaarheid, reflecteren en het organiseren van bewegingsactiviteiten van en door leerlingen. Alle groepen komen hiermee in aanraking tijdens het bewegingsonderwijs dat twee keer per week wordt gegeven door een vakleerkracht. Hoe ouder de leerlingen worden, hoe meer verantwoordelijkheid zij krijgen over hun eigen leerproces. Zij houden steeds meer hun eigen progressie bij, mogen hun eigen lessen verzorgen en krijgen verantwoordelijkheid voor jongere leerlingen. De vakleerkracht heeft hierbij een coachende rol.

Vanaf groep 6 wordt gewerkt met een gymportfolio. Hierin houden de leerlingen hun eigen vaardigheden en vooruitgang bij. In de onderbouw wordt hier nog niet mee gewerkt. De focus ligt dan op zoveel mogelijk bewegen en plezier maken.

De helft van de gymlessen op De Waterkant bestaat uit daltongym. Tijdens deze lessen wordt veel aangeboden voor leerlingen (minimaal zes onderdelen). Ze mogen daarbij de keuze maken waar zij heen willen en hoe zij iets kunnen spelen, in overleg met anderen.

In een gymles op De Waterkant zijn de volgende aspecten zichtbaar aanwezig:

- Kinderen hebben zichtbaar plezier.
- Veiligheid: zowel fysiek als pedagogisch.
- Ieder kind kan leren: differentiatie.
- Er is ruimte om samen te werken.
- Er is ruimte om zelfstandig te werken.
- Er wordt intensief bewogen.

Hoofdstuk 5. Zelfstandigheid

“Experience is the best and indeed the only real teacher” (Helen Parkhurst)

5.1 Zelfstandig werken / zelfstandig leren

Zelfstandig werken en zelfstandig leren zijn erg belangrijk op De Waterkant. Het is een van de pijlers waarop ons onderwijs steunt. Er wordt continu een beroep gedaan op de zelfstandigheid van de leerlingen.

De leerkracht heeft hierbij een begeleidende rol en houdt goed in de gaten welke hoeveelheid zelfstandigheid een leerling aan kan en waar het ondersteuning van een klasgenootje of de leerkracht nodig heeft. Wij werken met een taak voor de kinderen, als middel om de daltonkernwaarden te realiseren.

Als de kinderen geen instructie hebben, wordt er zelfstandig gewerkt aan de taak (de zogenaamde takentijd). De kinderen leren verantwoordelijkheid te dragen voor hun taak.

Tijdens het zelfstandig werken bepaalt de leerling zelf de volgorde waarin de taken afgewerkt worden. De leerlingen leren hun tijd zo goed mogelijk in te delen en te benutten. Dit zijn belangrijke vaardigheden voor kinderen en deze manier van werken is eveneens belangrijk voor het zelfvertrouwen. Het is goed te ervaren dat je zelfstandig en onafhankelijk iets voor elkaar kunt krijgen.

De kinderen leren door aan de taak te werken ook samen te werken en rekening te houden met anderen. Het kind draagt de verantwoordelijkheid en zal zich, als de taak lukt, succesvol voelen, het zal merken dat inspanning een goed gevoel geeft. Tijdens het zelfstandig werken wordt gebruik gemaakt van het zogenaamde blokje en het stoplicht.

5.2 Dagkleuren

De dagen van de week corresponderen met bepaalde, vaste kleuren. Op deze manier kennen de (jongere) kinderen vrij snel de namen van de dagen en de bijbehorende kleuren. De kleuren structureren de week voor de kinderen, wat hen helpt de tijd te ordenen en een planning te maken. De dagkleuren worden gebruikt op de weektaak. De kinderen plannen hun taak in de dagkleuren en als hun taak af is, kleuren ze die taak in de dagkleur. In de bovenbouw kunnen de leerlingen ook een eigen manier van plannen en kleuren kiezen.

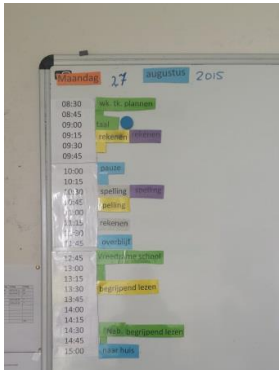
Wij gebruiken de volgende kleuren:

maandag	dinsdag	woensdag	donderdag	vrijdag
oranje	blauw	rood	groen	roze

5.3 Dagplanning/weekoverzicht

Van dagritme kaarten naar dagplanning

De groepen 1/2 en 3 gebruiken dagritme kaarten. Op deze kaarten staan plaatjes van de activiteiten van de dag. Op deze manier wordt de dag inzichtelijk en overzichtelijk gemaakt voor de kinderen. Het biedt de kinderen structuur en houvast en zorgt ervoor dat de kinderen zelfstandiger kunnen functioneren. In groep 3 staat ook de dagtaak op het bord. Vanaf groep 4 wordt er gewerkt met een weekoverzicht en dagplanning.

Dagplanning

Op de dagplanning geeft de leerkracht met verschillende kleuren aan wat voor type instructie er wanneer gegeven wordt. De leerkracht gebruikt de volgende kleuren: blauw, groen, paars, geel en grijs. Blauw geeft alle 'standaard' momenten aan, zoals pauze, overblijf en naar huis. Groen geeft de (klassikale) instructies aan. Paars, geel en grijs geven de instructies voor de verschillende niveaugroepen weer. De blauwe stip geeft aan dat de leerlingen zich kunnen inschrijven voor de instructie.

Kleuren van niveaugroepen

De kleuren van de niveaugroepen komen ook terug op het weekoverzicht. Grijs is voor de (instructieafhankelijke) plusgroep, paars voor de (instructiegevoelige) basisgroep en geel voor de verlengde instructiegroep.

In de groepen 4 t/m 8 zijn deze kleuren terug te vinden op overzichten in de klas. Alle leerlingen weten welk werk bij welk vak voor hen geschikt is. De instructiegroepen zijn flexibel. Bij bepaalde delen van de leerstof kunnen leerlingen op basis van eigen inzicht, voortoetsen of werken met Ik kan het-opdrachten in een andere instructiegroep zitten.

Voordelen van deze - overzichtelijke - dagplanning:

- Het geeft de leerlingen meer inzicht in wanneer zij (extra) hulp krijgen;
- Er wordt meer instructie op maat gegeven;
- Als er geen instructie is, werken de leerlingen aan hun taken;
- Er wordt bewaakt dat de instructies niet te lang duren;
- Kinderen hebben eigenaarschap over hun leren.

Aan de hand van het bord, de weektaak en de doelen weten de leerlingen precies waar ze aan toe zijn, wat ze gaan leren en hoeveel takentijd ze hebben.

Weekoverzicht

Op het weekoverzicht staan alle instructiemomenten die aangeboden worden aan de hele groep of aan een specifieke doelgroep. Het instructierooster draagt bij aan vergroting van de effectieve leertijd. De leerling weet wanneer instructies gepland staan en kan zo verantwoorde keuzes maken. De leerling kan vooruitwerken en lukt dit niet, dan weet hij wanneer de instructie gepland staat. Eveneens biedt deze manier van werken de kans om te leren door ervaring en de reflectie daarop.

Een verkeerde keuze is niet erg; deze kan hersteld worden via de zogenaamde herstelronde en geeft de leerling inzicht in zijn eigen leerproces. In hoofdstuk 6 is meer te vinden over de weektaak.

5.4 Uitgestelde aandacht

Het stoplicht

In alle groepen wordt het stoplicht gebruikt. Het is een trainingssymbool voor uitgestelde aandacht.

Het stoplicht wordt gebruikt om aan te geven dat leerlingen de leerkracht niet mogen storen.

Wanneer de leerkracht tijdens de taktijd met een groepje leerlingen aan het werk is (een bepaalde instructiegroep), staat het stoplicht op oranje. Dan weten de leerlingen dat ze de leerkracht niets kunnen vragen (uitgestelde aandacht). Ze moeten proberen hun probleem zelf op te lossen of vragen hulp aan een kind uit hun groep. Lukt dit niet, dan draaien de kinderen het blokje dat op tafel ligt op het vraagteken en gaan met een andere activiteit van de taak door.

Als het stoplicht op rood staat werken de kinderen stil en voor zichzelf, zodat de kinderen eerst zelf leren nadenken om daarna gerichte vragen te kunnen stellen aan andere kinderen of de leerkracht (als het stoplicht op oranje staat).

Wanneer de leerkracht klaar is met de instructiegroep, maakt hij een rondje door het lokaal, via een vaste route. Dit noemen we de blokjesronde. De leerlingen krijgen hulp bij hun tafel. Als de uitgestelde aandacht wordt opgeheven, wordt het stoplicht op groen gezet (zie ook hieronder de Handlingswijzer stoplicht).

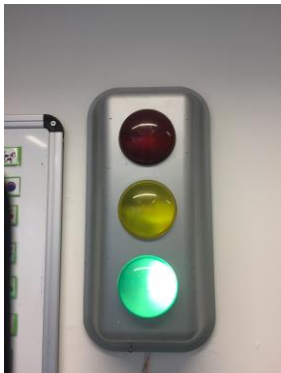
Doelen van uitgestelde aandacht:

- Leerlingen leren zelf hun probleem op te lossen
- Leerlingen leren elkaar te helpen
- Leerlingen leren door te gaan met een andere opdracht
- Leerlingen leren efficiënt te werken

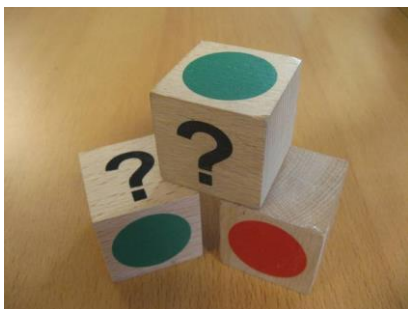
HANDELINGSWIJZER STOPLICHT

Het rode en oranje lampje van het stoplicht zijn ons symbool voor uitgestelde aandacht. Wanneer het stoplicht op rood staat mag de leerkracht niet worden gestoord. Het is dan bovendien stil in de klas. Wanneer het stoplicht op oranje staat, kunnen de leerlingen elkaar om hulp vragen. De leerkracht is bezig met een instructiegroepje, differentiatiegroepje, blokjesronde of observaties. De leerkracht neemt het initiatief tot contact.

Als het stoplicht op groen staat, betekent dat kinderen hun vinger op mogen steken of in vrijere situaties naar de leerkracht toe mogen komen. In de praktijk staat het groene licht vaak uit.

5.5 Het blokje

Tijdens elke takentijd werken de kinderen met een houten blokje. Op dit blokje staan twee gekleurde vlakken en een symbool. Het rode vlakje betekent: 'Ik wil niet gestoord worden'. Andere leerlingen in de tafelgroep van dit kind die een vraag hebben, weten dan dat ze deze leerling niets mogen vragen. Het groene vlakje betekent dat dit wel mag. Ligt de kant met het vraagteken boven, dan heeft het kind een vraag en wil het hulp van de juf of meester. Het blokje wordt aan het begin van de takentijd altijd op tafel neergelegd. Op De Waterkant wordt het blokje gebruikt vanaf groep 3.

5.6 Klasinrichting

De inrichting van de klassen is erop gericht dat alle kinderen alle materialen zelfstandig kunnen pakken, eventueel schoonmaken en opruimen. Vooral in de kleutergroep ligt er veel nadruk op deze vorm van zelfstandigheid. In de hogere groepen wordt deze zelfstandigheidbevordering voortgezet. Alle kinderen zijn vertrouwd met de inrichting van de school en kunnen zelfstandig materialen (ook buiten de klas) halen.

Instructietafel

Aan de instructietafel komen op uitnodiging van de leerkracht (of op eigen initiatief) kinderen zitten die voor bepaalde vakken extra instructie nodig hebben. Zij krijgen dan van de groepsleerkracht de uitleg waar zij behoefte aan hebben in een klein groepje. Dit kan van tevoren zijn vastgesteld door middel van de gele, paarse en grijze groepen, maar de leerkracht kan ook tijdens de blokjesronde ontdekken dat meerdere kinderen dezelfde vraag hebben.

Nakijktafels

Op de nakijktafels liggen de nakijkboeken en staan lege bakken. Als de leerlingen iets hebben afgerond, kijken ze hun schrift met een rode pen na. Wanneer iets fout is, wordt dit aangegeven met een puntje. Als ze nog iets moeten verbeteren, gaan ze terug naar hun tafel om het te verbeteren. Vervolgens controleren ze het verbeterde werk nogmaals. De leerkracht controleert steekproefsgewijs het nagekeken werk met een groene pen.

Stilteplekken

Er zijn in sommige lokalen plekken gemaakt waar kinderen zich even kunnen terugtrekken als ze rustig willen werken. Ook kunnen de kinderen een koptelefoon of een zogenaamde Study Buddy pakken om zich af te sluiten voor prikkels.

Ladekast

In elk lokaal staat een ladekast met daarin schriften voor de verschillende vakken, werkboeken, kladblaadjes, lege blaadjes en andere materialen.

De lades in de kast zijn gelabeld. Op de labels staat wat erin zit, zodat de kinderen makkelijk de materialen kunnen vinden.

Gevonden voorwerpen- en leenbak

Als een leerling iets vindt in de klas wat niet van hem is en hij ook niet weet van wie het is, legt hij het in de gevonden voorwerpenbak. Als je dus iets kwijt bent, hoef je het niet aan iedereen te vragen, maar kun je gewoon in de bak kijken.

Verder is er ook een leenbak. Daaruit mag je spullen lenen, wanneer je even iets niet kunt vinden of kwijt bent. In sommige groepen zijn deze bakken gecombineerd.

Portfoliolaatjes/bakjes

Elke leerling heeft in de klas een portfoliobakje of laatje. Hierin bewaart de leerling de werkjes – bijvoorbeeld toetsen of tekeningen - waar hij trots op is of waaruit vooruitgang blijkt. Eens per maand maakt de leerling een keuze uit werkjes waar hij het meest trots op is. Als het portfolio mee naar huis gaat, in februari en juni, worden deze werkjes in het portfolio gestopt.

5.7 ICT

ICT speelt binnen ons daltononderwijs een belangrijke rol. Ons softwareaanbod is zo uitgekozen, dat alle programma's zelfregulerend zijn en dat de kinderen zelf kunnen kiezen aan welk vak ze gaan werken. De software houdt vervolgens hun vorderingen bij en stuurt bij wanneer de stof te moeilijk blijkt. Daarnaast zijn de kinderen vaak vrij om te kiezen wanneer ze achter de computer gaan zitten. We hebben gezorgd voor voldoende computers zodat iedereen aan bod komt. Ook voor extra en verdiepend werk en voor remediëring hebben we software, waarbij de kinderen ook weer vrij zijn om zelf te kiezen in welke vorm ze de aangeboden stof willen maken.

Hoofdstuk 6. De weektaak

“The assignment represents a contract between student and teacher” (Helen Parkhurst)

6.1 Groep 1/2

Het Daltononderwijs in de kleutergroepen kenmerkt zich door spelen en leren. Wekelijks wordt er aan de taak gewerkt. Met behulp van de taak werken we de inhoudelijke leerdoelen maar ook aan de daltonvaardigheden.

Werken met taken

De weektaak en het keuzewerk zijn duidelijk aanwezig in de klas op een overzichtelijk magnetisch planbord. De kinderen plannen op maandag, na de uitleg van de leerkracht, twee keuzewerkjes (rechts op het bord) en de weektaken (links).

Keuzewerk bestaat uit vier activiteiten waar het kind ervaring mee op kan doen. Dit kan werken in een themahoek zijn, maar ook bijvoorbeeld werken met ontwikkelingsmateriaal. Het kind kiest minimaal twee van deze keuzewerkjes. Op deze manier willen we kinderen stimuleren om met andere activiteiten in aanraking te komen.

Soms wordt het keuzewerk gekoppeld aan één ontwikkelingsgebied (bijvoorbeeld alleen constructiewerk), soms gaat het om verschillende ontwikkelingsgebieden. Na het spelen en werken evalueert het kind met zijn maatje de activiteit en mag daarna de smiley ophangen.

De weektaak bevat verschillende taakjes. Eén van de taakjes is het ‘zelfbedachte taakje’. Hierin mag de leerling aangeven wat hij graag zou willen leren. Zo zijn de leerlingen ook eigenaar van hun eigen leerproces. De leerkracht noteert dit doel op het weektakenformulier. De overige taken worden bepaald door de leerkrachten. Alle onderbouwklassen werken aan dezelfde taken met het oog op een doorgaande lijn naar groep 3. De taken sluiten aan bij het thema waaraan op dat moment gewerkt wordt. Naarmate we verder komen in het jaar komen er meer taken bij. Eind groep 1 hebben de leerlingen twee keuzewerkjes en twee weektaken. Eind groep 2 zijn er twee keuzewerkjes en vier weektaken. Wanneer een leerling meer aankan, kan hij meer taken doen.

Na het afronden van de taak mag de leerling op het planbord door middel van een smiley reflecteren op de taak. Aan het eind van de week worden de taken met de leerling geëvalueerd en wordt al dan niet een sticker geplakt op het weektakenformulier. Hiermee sluiten de kinderen de week af.

Daltonvaardigheden

Vanuit de daltonkernwaarden is het takenbord ontstaan. Alle kernwaarden komen hierin aan bod.

1. Zelfstandigheid

De kinderen kunnen zelfstandig werken aan de taken. Mocht een kind toch hulp nodig hebben, dan werken we met de takenexpert. De takenexpert is een medeleerling, die in de ochtend gekozen wordt door de leerkracht. Deze is te herkennen aan de takenexpertketting. Het kind dat hulp nodig heeft van de takenexpert gaat naar diegene toe en vraagt hulp. Zo hoeven de kinderen niet te wachten tot de leerkracht beschikbaar is. De takenexpert legt de taak nogmaals uit, maar is tijdens de uitvoering niet aanwezig zodat de leerling de taak zelf gaat uitvoeren. Wanneer het stoplicht op oranje wordt gezet, kiest de leerkracht de takenexpert. Als de kinderen dan iets willen vragen, moeten ze dat aan de takenexpert vragen.

2. Samenwerken

De kinderen hebben hun maatje nodig bij het keuzewerk om te reflecteren en te evalueren en hun smiley op te hangen. Maar er zit ook regelmatig een samenwerkingsopdracht in de weektaak. Hierbij moet de leerling samen met zijn maatje plannen en de taak uitvoeren/maken.

3. Vrijheid/verantwoordelijkheid

De kinderen dragen in principe zelf de verantwoordelijkheid om aan het einde van de week alles gedaan te hebben. Ze hebben de vrijheid om zelf te plannen naar eigen inzicht en wat ze fijn vinden om te doen. De leerkracht geeft de leerlingen het vertrouwen dat zij dit kunnen. Mocht blijken dat een leerling dit nog niet aan kan, dan neemt de leerkracht een sturende rol op zich.

Om het verantwoordelijkheidsgevoel te vergroten kan de rol van takenexpert een goed middel zijn. De takenexpert draagt verantwoordelijkheid voor zijn taak.

4. Reflectie

Op verschillende manieren wordt op de taken/keuzewerkjes gereflecteerd. Keuzewerkjes worden met het maatje besproken en die geeft aan of de ander de smiley op mag hangen. De weektaak evalueren we dagelijks in de klas; we kijken wat er goed is gegaan met de planning, waar de leerlingen op moeten letten en of er bijvoorbeeld taakjes zijn vergeten.

Aan het eind van de week worden de smileys (op een cirkeltje) besproken met een klein groepje van vier à vijf kinderen. De leerkracht zit er in het begin bij, zodat de kinderen horen welke vragen je kunt stellen aan elkaar. Verder in het jaar kunnen de kinderen dat zonder hulp van de leerkracht.

Dit schooljaar zijn we bezig met vóóraf reflecteren. De kinderen plannen met een vierkantje. Dit vierkantje is voorzien van een smiley, net als bij het cirkeltje, zodat ze kunnen aangeven of ze het taakje makkelijk (*makkie-land*) of moeilijk (*leffie-land*) denken te gaan vinden.

Een beredeneerd aanbod (parallel-overleg)

De leerkrachten van de kleutergroepen werken samen om het onderwijsaanbod vorm te geven. Dit wordt gedaan aan de hand van thema's. Voorafgaand aan ieder thema wordt een parallel overleg ingepland. Dit overleg is erop gericht ideeën over het thema uit te wisselen en een overzicht te maken van de taken en leerdoelen.

Uit de leerlijnen voor groep 1/2 worden doelen gehaald die passen bij de thema's. Zowel voor taal als rekenen worden een aantal doelen geselecteerd. In een overzicht leggen we per week een accent op één van deze leerdoelen. Het is de bedoeling dat de leerkracht in die week het leerdoel aanbiedt en inoefent met de kinderen. In de daaropvolgende week komt dit leerdoel namelijk terug in de taak in de vorm van een zelfstandige verwerking.

Per thema wordt een takenformulier gemaakt voor de kinderen. Hierop staat beschreven welke keuzewerkjes en taken de leerling per week moet maken. Op dit formulier registreert de leerkracht welke taken de leerlingen uitvoeren en of de taak in zijn geheel is afgerond (d.m.v. een sticker). Het formulier bewaren we in hun portfoliolaatje.

Niveaoverschil bij de kleuters

Van een kind dat net op school is, verwachten de leerkrachten natuurlijk niet hetzelfde als van een oudere kleuter. Een kind in groep 1 begint met het plannen van het keuzewerk. Na de kerstvakantie krijgt groep 1 er een weektaak bij. Het kind kiest een weektaak aan de rechterkant en plant deze in. Na de meivakantie krijgt een groep 1-kind er een tweede taakje bij. Als een leerling uit groep 1 meer taakjes wil doen, mag dit altijd.

Het niveau van ieder kind is anders. Sommige kinderen hebben extra uitdaging nodig. Voor hen is er een grijs taakje (zoals de grijze niveaugroep) toegevoegd op het planbord. Alle kinderen mogen dit taakje extra maken. De kinderen die dit taakje aankunnen, moeten dit extra maken.

Ook zijn er kinderen die RT (remedial teaching) krijgen. Dit gebeurt in de zogenaamde 'kleine kring'. Op deze manier krijgen zij extra aandacht voor de leerdoelen die zij moeilijk vinden. In de klas is te zien wie wanneer RT krijgt en/of extra aandacht. Zo weten de kinderen ook wanneer ze met de leerkrachten werken.

6.2 Groep 3

In groep 3 wordt met dagtaken gewerkt. Een dagtaak bestaat uit verschillende opdrachten voor vakken als lezen, taal en rekenen. Deze dagtaak staat op het whiteboard. Hierbij worden voor de vakken symboolkaartjes gebruikt met daarachter de opdracht per vak en per differentiatiegroep.

Eerst vooral klassikaal

In het begin van het schooljaar bestaat het grootste gedeelte van de dag in groep 3 uit groepsgerichte instructie en klassikale verwerking. Dit gebeurt omdat de kinderen voor het eerst met methodes werken waarbij ze goed moeten begrijpen wat de bedoeling is. De instructie wordt gegeven aan de hele groep of een niveaugroep.

Als kinderen klaar zijn met het 'klassikale' werk gaan ze verder met keuzeopdrachten. Op het takenbord kunnen de leerlingen zien waaruit ze kunnen kiezen. Dit zijn de vervolgwerkjes van de methode Lijn 3, aangevuld met opdrachten passend bij het thema.

Keuzewerk en weektaak

In groep 3 is eenzelfde takenbord aanwezig als in de groepen 1/2. Op dat takenbord staan de keuzewerkjes en weektaken van de leerlingen. Deze bekende manier van werken vergemakkelijkt de overgang van groep 2 naar groep 3. Net als in de kleutergroep legt de leerkracht op maandag de weektaakjes en keuzewerkjes uit van het takenbord. Op maandag plannen de kinderen hun taken in. Na het plannen zijn de kinderen vrij wat ze gaan doen. De kinderen zorgen er zelf voor dat ze voor vrijdagmiddag klaar zijn.

Na de herfstvakantie krijgt het weektakenbord een andere functie. Op het bord plannen de kinderen alleen nog de vervolgwerkjes van taal en rekenen. De dagtaken bestaan uit verplichte opdrachten, maar elke dag is er ook de keuze uit verschillende vervolgoopdrachten. De kinderen plakken een smiley met de kleur van de dag achter hun naam onder de opdracht die ze hebben gedaan. In het begin van groep 3 hebben de kinderen nog veel begeleiding nodig, maar vanaf de kerstvakantie kunnen de kinderen steeds meer zelf de volgorde van het werk bepalen.

6.3 De weektaak in groep 4 tot en met 8

Op de weektaak is er naast de basisstof die de leerlingen moeten maken, ook ruimte voor differentiatie in de leerstof in de vorm van extra en verdiepende leerstof. Tevens is er nu de mogelijkheid voor de leerling om aan te geven hoe er gewerkt wordt aan onderhoud (bv. leeskilometers maken) en automatiseren (bv. het oefenen van de tafels). En natuurlijk kan de leerling erop aftekenen wat feitelijk is gedaan en of het doel behaald is. Hiermee zorgen we ervoor dat het kind de kans krijgt zijn leerproces op een voor hem zo optimaal mogelijke manier te doorlopen. De leerling krijgt naast de geplande instructies ook tijd om zelf aan het werk te gaan. Hij kan zelf binnen de takentijd bepalen hoe hij het meest effectief kan werken aan de taken en oefeningen die hij moet doen en doelen die hij moet bereiken.

Handelingswijzer weektaak

Op De Waterkant werken de kinderen van groep 4 tot en met 8 met een weektaakformulier. In deze onderstaande handelingswijzer wordt uitgelegd hoe de weektaak werkt en wat alle onderdelen betekenen. Vervolgens wordt er per groep besproken wat er van de kinderen verwacht wordt. Zie voor voorbeelden van weektaakformulieren bijlage 7.

- Het weektaakformulier wordt gebruikt om de kinderen inzicht te geven in het te maken werk en een deel van het werk zelf te plannen. De leerdoelen zijn zichtbaar in de klas.
- Volledig klassikale lessen hoeven niet op de weektaak genoteerd te worden (kinderen hoeven dit namelijk niet zelf te plannen). Dit vinden ze terug op het weekoverzicht (zie voor het weekoverzicht hoofdstuk 9). Bijvoorbeeld gym, Vreedzame School, bevo en muziek.
- PL staat voor planning
- Inst staat voor instructie
- IKH staat voor ik kan het

- In de vakken voor rekenen, taal, lezen en spelling staan de verplichte lessen. De kinderen weten zelf in welke instructiegroep ze zitten en welk werk ze dan moeten maken voor die les. Op het weekoverzicht is te zien wanneer welke instructie gepland staan. Deze wordt elke maandag op het digibord gepresenteerd. De leerkrachten noteren in het hokje Inst wanneer de instructie van de les plaatsvindt. De kinderen kunnen bij een vak (wanneer dit een mogelijkheid is) een kruis door de instructie zetten als zij deze niet gaan volgen.
- IKH kan ingevuld worden met ja/nee of een smiley. Niet elke les hoeft met IKH beoordeeld te worden. De leerkracht bepaalt voor welke lessen dit geldt. Als de leerling moet beoordelen of hij het kan, is het hokje wit. Wanneer dit niet hoeft, is het hokje grijs. Het moet dan ook duidelijk gemaakt worden aan de leerlingen wanneer je iets kan. Bijvoorbeeld door een controlesom, -opdracht, een maximum aantal fouten bij het nakijken of een andere manier.
- Wanneer de kinderen een les afhebben kunnen ze dit zelf afkleuren met de dagkleur in de kolom AF.
- De maatjesopdracht is dikgedrukt in de weektaak te vinden.
- Onder extra wordt extra oefening voor de doelen genoteerd wanneer je een IKH-doel nog niet bereikt hebt. In de middenbouw geven de leerkrachten opties aan voor extra, maar hoe ouder de kinderen worden, hoe meer ze hier zelf in kunnen vullen. Onder verdieping staan verrijkingsopdrachten. De basisstof wordt door iedereen gemaakt. Wanneer door een kind de basisstof gemaakt wordt, vult hij in of hij dit kan. Zo ja, dan kan een kind eventueel aan de verdiepingsstof gaan werken, zo nee, dan kan een kind met extra aan de slag.
- Het plannen gebeurt in groep 4 en 5 aan het begin van de week d.m.v. het invullen van de hokjes onder PL. Alleen de zelf te plannen taken kunnen worden gepland. Denk aan rekentaken, extra werk, verdiepend werk en topondernemers. Vanaf halverwege groep 6 wordt er elke dag gepland in het weekoverzicht en in groep 8 in de agenda.
- Elke week staat een daltondoel centraal. Deze is zichtbaar in de klas. Het reflecteren op het daltondoel gebeurt niet op de weektaak, maar op een andere manier (klassikaal, in groepjes, in tweetallen). Wanneer er een portfoliomoment is, kunnen de leerlingen de stand van zaken noteren in hun portfolio.

Wat verwachten wij per groep?

Groep 4

- Werkt met het weektaakformulier
- Weekoverzicht wordt elke maandag getoond
- Kan op de weektaak afkleuren: aangeven welke taken af zijn
- Kan taken zelf inplannen (rekentaak, computertaak, woordenschat/taal verkennen)
- Extra en verdieping worden ingevuld door de leerkracht; leerlingen plannen taken zelf in, een regel wordt opengehouden voor eigen inbreng

Groep 5

- Werkt met het weektaakformulier
- Weekoverzicht wordt elke maandag getoond

- Kan op de weektaak afkleuren: aangeven welke taken af zijn
- Kan ook bijhouden wat nog gedaan moet worden
- Kan taken zelf inplannen (rekentaak, computertaak, V&V, woordenschat/taal verkennen)
- Extra en verdieping worden deels ingevuld door de leerkracht; leerlingen plannen taken zelf in, twee regels worden opengehouden voor eigen inbreng

Groep 6

- Werkt met het weektaakformulier in combinatie met het weekoverzicht (tweede helft van het jaar)
- Kan op de weektaak afkleuren: aangeven welke taken af zijn
- Kan ook bijhouden wat nog gedaan moet worden en doorplannen in het weekoverzicht
- Kan per dag taken inplannen op een weekoverzicht (de lessen, rekentaak, computertaak, V&V, woordenschat/ taal verkennen)
- Extra en verdieping worden deels ingevuld door de leerkracht; leerlingen plannen taken zelf in, min. twee regels worden opengehouden voor eigen inbreng

Groep 7

- Werkt met het weektaakformulier in combinatie met het weekoverzicht
- Kan op de weektaak afkleuren: aangeven welke taken af zijn
- Kan ook bijhouden wat nog gedaan moet worden en doorplannen in het weekoverzicht
- Kan per dag taken inplannen op een weekoverzicht (de lessen, rekentaak, computertaak, V&V, woordenschat/taal verkennen)
- Extra en verdieping wordt ingevuld door de leerlingen; plannen taken zelf in

Groep 8

- Werkt met het weektaakformulier in combinatie met een agenda
- Leerlingen houden in hun agenda bij welke taken af zijn en wat nog verder gepland moet worden
- Kan per dag taken inplannen in een agenda
- Extra en verdieping wordt ingevuld door de leerlingen

6.4 Differentiatie

Door het werken met taken sluiten we zoveel mogelijk aan bij de individuele mogelijkheden van de kinderen. Zo is de basisstof vastgesteld conform de einddoelen basisonderwijs. Op basis van deze stof (en uitgaande van onze methodes) krijgen de kinderen instructie. Deze instructie gebeurt veelal in gedifferentieerde instructiegroepen, de zogenaamde grijze, gele en paarse groep. Hierbij zijn de kinderen uit de paarse groep de gemiddelde leerlingen (basisstof). De gele groep bevat de kinderen die meer aandacht en instructie nodig hebben. De grijze groep bestaat uit de leerlingen die extra uitdaging nodig hebben.

De manier waarop de informatie uit de instructie door de leerlingen wordt verwerkt, kan ook verschillen. Sommige leerlingen krijgen minder verwerkingsopdrachten, waardoor ze er meer tijd

voor hebben (tempodifferentiatie). Andere kinderen krijgen verrijkingsstof. Er ontstaat dus niveauverschil in de verwerking van leerstof tussen kinderen. Alle kinderen krijgen echter wel dezelfde kerndoelen aangeboden. De differentiatie is vaak geïntegreerd in de methodes. De kinderen weten in welke groep ze zitten en welk werk daar bij hoort. Dit is ook te vinden op een groepsoverzicht met niveaugroepen dat in de klas hangt. Zie ook hoofdstuk 9 over het weekoverzicht.

Hoofdstuk 7. Samenwerken

“The school functions as a social community”
(Helen Parkhurst)

Wij vinden het belangrijk dat kinderen leren samenwerken.

De kinderen leren op die manier:

- Eigen meningen formuleren bij een probleem
- Samen zoeken naar oplossingen
- Elkaars kwaliteiten en talenten kennen
- Luisteren naar de mening van een ander
- De ander serieus nemen, de mening van een ander respecteren
- De eigen mening bijstellen op grond van logische argumenten
- Logisch denken en samenwerken, zoals dat later in het leven ook moet

Kinderen hebben bij sommige opdrachten de keuze om samen te werken. Zij kunnen op de weektaak zien welke opdrachten dit zijn. In de kolom verwerking is het hokje dan leeg. Soms mogen kinderen zelf een samenwerkpartner kiezen, soms wordt dit gestuurd door de leerkracht. Dit is afhankelijk van de opdracht.

Kinderen mogen niet altijd samenwerken. Het is aan de leerkracht om te bepalen bij welke opdrachten/taken samenwerken een meerwaarde heeft. Dit kan een pedagogisch of didactisch doel dienen.

Ieder kind op school heeft elke week een ander maatje. In groep 1 en 2 staan de kinderen met hun maatje in de rij. Wekelijks hebben de kinderen een maatjesopdracht. Waar bij sommige opdrachten de keuze van een samenwerkpartner vrij is, **moet** deze opdracht met het maatje uitgevoerd worden. De opdrachten kunnen heel gevarieerd zijn, maar zijn gericht op wederzijdse afhankelijkheid. Zo leert het kind alle kinderen uit de klas goed kennen en met iedereen samen te werken.

Locatie

Het samenwerken vindt plaats op de gang, in het eigen klaslokaal, in de tafelgroep van de leerling of er wordt van plek geruild. Tijdens toetsmomenten wordt er niet samengewerkt.

We onderscheiden samenwerken, samen leren en coöperatief leren. We streven naar een doorgaande lijn van groep 1 tot en met 8.

7.1 Samenwerken

Hierbij is het samenwerken nog vooral doel en nog geen middel. Om te kunnen samenwerken wordt er vanaf groep 1 doelbewust gewerkt aan het aanleren van samenwerkingsvaardigheden. De kinderen leren coöperatieve werkvormen waarin ze deze vaardigheden oefenen.

Hieronder staat een overzicht van de vaardigheden die onderhouden moeten worden. Ook is er een overzicht van coöperatieve werkvormen waarbij de leerlingen de vaardigheden oefenen.

Groep 1	Groep 3
Elkaars naam gebruiken.	Met alle groepsleden samenwerken
Elkaar aankijken tijdens het praten	Elkaar herinneren aan de opdracht
Vriendelijk op elkaar reageren	Groep 4
Zo duidelijk praten dan anderen je kunnen verstaan	Elkaar aanbieden iets uit te leggen
Luisteren naar elkaar	Elkaar helpen zonder voor te zeggen
Elkaar uit laten praten	Groep 5
Bij je groepje blijven	Af en toe herhalen wat iemand zegt
Rustig praten en werken	Elkaar vragen hardop te denken
Materiaal met elkaar delen	Het werk plannen
Om de beurt praten	Groep 6
Samen aan de taak doorwerken tot deze af is	Richting geven aan de uitvoering van de taak
Groep 2	Af en toe de voortgang samenvatten
Elkaar de gelegenheid geven mee te doen	Je in het standpunt van een ander verplaatsen
Een inbreng durven hebben	Verschil van mening accepteren

Meewerken aan een groepsopdracht	Overeenstemming met elkaar bereiken
De inbreng van een ander accepteren	Op een vriendelijke manier zeggen dat je het ergens niet mee eens bent
Vragen stellen aan elkaar	Groep 7
Reageren op wat een ander zegt	Kritiek formuleren op ideeën, niet op personen
Elkaar aanmoedigen om mee te doen	Ideeën verder uitbouwen
Elkaar een complimentje geven	Groep 8
Hulp vragen aan een ander	Ook op langere termijn een goede relatie behouden
Met elkaar problemen oplossen	Verschillende ideeën integreren

7.2 Samen leren

Het gaat hierbij om het creëren van situaties waarbij de leerlingen van en met elkaar leren. De vorm wordt sterk gestructureerd door de taak of door de leerkracht. De leerkracht is sturend in de groepsamenstelling. Het samen leren moet een meerwaarde hebben. De leerkracht stelt hierbij heterogene of homogene groepen samen. De leerlingen zijn op de hoogte van een aantal basale vormen van samenwerken en kunnen deze hanteren. De nadruk wordt gelegd op het groepsproces van samen leren, zoals het maken van afspraken met elkaar.

7.3 Coöperatief leren

Het gaat hierbij om open leersituaties waarin leerlingen van en met elkaar leren en/of een bijdrage leveren aan elkaars leerproces.

Een coöperatieve les wordt gekenmerkt door:

- Positieve wederzijdse afhankelijkheid
- Individuele verantwoordelijkheid, de leerling is individueel aanspreekbaar op zijn bijdrage in de samenwerkingsgroep
- Directe interactie
- Er wordt regelmatig en systematisch aandacht besteed aan het verwerven van sociale vaardigheden om van en met elkaar te leren zoals: discussiëren op basis van argumenten, verschil van mening accepteren, het geven van feedback, het geven van gemotiveerde beoordelingen enz.
- Groepsprocessen krijgen regelmatig en structureel aandacht, bijvoorbeeld door middel van evaluatie en feedback

Vanaf groep 1 staat er wekelijks een coöperatieve werkvorm op het programma. In het begin met name om de samenwerkingsvaardigheden aan te leren en te oefenen, maar vanaf groep 3 worden er bewust samenwerkervormen aangeleerd, zodat de leerlingen kunnen groeien naar de meer complexere werkvormen.

Aanbod coöperatieve werkvormen per leerjaar

Groep 1/2	Binnenkring-buitenkring
	Tweepraat
	Zoek iemand die...
	Mix en ruil
Groep 3	Genummerde hoofden
	In de rij
	Flitsen
	Woordenweb
	Placemat
Groep 4	Denken-delen-uitwisselen
	Tafelrondje per tweetal
	Tweepraat op tijd
	Brainstorm
Groep 5	Rollen
Groep 6-8	Zie boven

Zie bijlage 4 voor de uitleg van deze coöperatieve werkvormen.

7.4 Groepsdoorbroken werken

Naast de samenwerking tussen de kinderen binnen een groep stimuleren we ook de samenwerking tussen de kinderen binnen de school. Dit heeft een positieve werking op het pedagogisch klimaat binnen de school en op de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen als individu.

Kleutergroepen

Bij de kleutergroepen is het voor de kinderen mogelijk om ervoor te kiezen om in een andere groep te spelen of werken. We vinden het belangrijk dat kinderen zo samen kunnen werken met kinderen die niet in hun eigen groep zitten. Bovendien leren ze zo gebruiken en gewoontes uit de andere klassen kennen en kunnen ze gebruikmaken van de materialen die soms anders zijn dan in de eigen klas.

Ook zijn er hoeken op de gang waarin de leerlingen samenwerken met kinderen uit andere groepen. Dit geldt bijvoorbeeld voor de trein- en de bouwhoek waarbij het beschikbare aantal plekken verdeeld is over twee groepen, zodat kinderen uit verschillende groepen elkaar bij dezelfde activiteit treffen.

Groepsdoorbroken instructie

In sommige groepen worden instructies groepsdoorbroken gegeven. De niveaugroepen van de parallelgroepen worden geclusterd. De kinderen die weinig instructie nodig hebben van beide groepen krijgen dan samen instructie door één van beide leerkrachten. De kinderen die meer instructie of verlengde instructie nodig hebben, zullen ook geclusterd worden. Op het instructie-rooster staan alle instructies voor de hele groep of de niveaugroepen gepland. De leerling

weet precies wanneer welke instructies gepland zijn en welke instructie hij moet bijwonen. De leerlingen weten ook precies bij welke leerkracht de instructie gevolgd moet worden.

Het voordeel hiervan is dat we kwalitatief betere instructies kunnen geven, optimaler gebruikmaken van de talenten van de leerkrachten en er nog meer samengewerkt kan worden met steeds verschillende kinderen. In sommige groepen wordt er groepsdoorbroken gewerkt bij beeldende vorming en andere vakken.

Tutorlezen

Het tutorlezen is gebaseerd op samenwerking tussen twee leerlingen. Het oudere kind wordt de tutor genoemd, vandaar het woord tutorlezen. Een leerling uit een hogere groep is de tutor van een leerling uit een lagere groep die leesondersteuning kan gebruiken (de tutee) en voor wie veel hardop lezen een goede oefening is. Zij lezen eenmaal in de week samen.

Door deze groepsoverstijgende samenwerking maken beide leerlingen veel leeskilometers en wordt het leesplezier bevorderd. Hierdoor gaat het leestempo vooruit. Daarnaast blijkt het ook nog goed te zijn voor de onderlinge contacten van leerlingen die door het leeftijdsverschil doorgaans minder met elkaar omgaan.

Er wordt niet alleen samen gelezen, maar de tutor stelt ook vragen over wat er is gelezen. Aan het einde van elk leessessie wordt een schriftje door de tutor ingevuld. Daarin schrijft hij positieve opmerkingen, zoals 'Goed gelezen vandaag!' of 'Je hebt écht je best gedaan!'

De tutoren krijgen vooraf instructie over wat een tutor moet doen en houden een logboekje bij over het lezen. De tutoren leren stimulerende commentaren te maken, hoe ze kinderen kunnen corrigeren en dat ze een verantwoordelijke taak hebben.

Daltondag

Twee keer per jaar vindt er een Daltondag plaats. Gedurende een ochtend volgen de kinderen zelfgekozen workshops die door ouders worden gegeven. De workshops zijn heel gevarieerd, bijvoorbeeld: koken, filmen, musea bezoeken, chinees leren, goochelen enz.

Omdat er wordt gewerkt met groepsoverstijgende workshops leren de kinderen samen te werken met kinderen uit hun eigen bouw en niet alleen met hun klasgenoten. Daarnaast zijn de daltondagen ook een middel om de ouderbetrokkenheid te vergoten en kinderen met vakgebieden kennis te laten maken waar ze in het dagelijkse leven niet mee te maken krijgen?

Spelletjesdag/sportdag

Elk jaar is er een spelletjesdag voor de kleuters. De kinderen worden verdeeld in groepen van 6 à 8 leerlingen. De groepjes worden begeleid door één of twee ouders. Op het schoolplein hangt een lange waslijn met daaraan spelkaarten. De kinderen kiezen om de beurt een spelletje uit en nemen

de kaart mee. Bij het gekozen spelletje staat een leerling uit groep 7, die het spelletje uitlegt en de kleuters assisteert. Na het uitvoeren van de activiteit hangen de kinderen de spelkaart weer terug en kiezen ze een nieuw spel.

Ook is er elk jaar een sportdag voor de groepen 3 t/m 6. De sportdag omvat atletiekonderdelen en teamspelen. De leerlingen van groep 8 begeleiden deze onderdelen. De teams worden samengesteld uit kinderen van verschillende groepen.

Groepsdoorbroken samenwerken

Er is altijd ruimte voor het samenwerken met kinderen uit andere groepen. Te denken valt aan:

- Tafeltutoren (bovenbouwleerlingen helpen leerlingen uit 4 en 5 bij het leren van de tafels)
- Voorlezen bij de kleuters
- Bevo-activiteiten
- Samen activiteiten ondernemen bij thema's
- Het voorbereiden van een gymles voor een ander groep

De leerkrachten of de kinderen nemen hiertoe zelf initiatief.

Daarnaast hebben we de groepen zo verdeeld over het schoolgebouw dat jongere en oudere leerlingen gemengd door elkaar zitten. Er wordt regelmatig spontaan hulp geboden of gevraagd aan leerlingen uit andere groepen.

7.5 Samenwerken in het team

Elke leerkracht heeft een of meerdere (parallel)collega's, waarmee dagelijks wordt samengewerkt. Daarnaast zitten de leerkrachten in verschillende werkgroepen. Ook wordt er op studiedagen en in vergaderingen vaak gebruik gemaakt van coöperatieve werkvormen.

Collegiale consultatie vindt stelselmatig plaats.

Ook zijn er intervisiegroepen waar iedere leerkracht een casus inbrengt. Daar wordt één casus van gekozen en deze wordt verder uitgelicht. Zo zetten we alle expertise van de leerkrachten in om elkaar te helpen.

Hoofdstuk 8. Reflectie

"I would be the first to hear welcome criticism" (Helen Parkhurst)

8.1 Reflectie door de leerlingen

Op het rooster van alle groepen is dagelijkse reflectie opgenomen. De leerkracht bespreekt met de groep of een klein groepje hoe de dag is verlopen. Hoe heb je gewerkt? Waar liep je tegenaan? Heb je het lesdoel behaald? Heb je je persoonlijke doel behaald? Hoe dan? Hoe heb je samengewerkt?

Aan het einde van de week reflecteren de kinderen aan de hand van een reflectievraag en denken ze na over het voornemen en de afspraken die er voor die week geformuleerd waren. Ze geven hierbij ook aan wat ze in de volgende weektaak willen verbeteren. Er vinden regelmatig gesprekjes plaats over deze evaluaties tussen de leerlingen onderling en tussen de leerkracht en leerling. Wekelijks staat er een daltondoel centraal. Ook de Ik-doelen komen aan bod.

Op de weektaak is een kolom met IKH (Ik Kan Het). De leerling bepaalt aan de hand vooraf gestelde criteria of een doel behaald is. Op basis daarvan besluit een leerling welke vervolgstappen nodig zijn. Deze vorm van reflectie is nog in ontwikkeling.

8.2 Daltondoelen

We hebben voor de leerlingen daltondoelen geformuleerd met betrekking tot vrijheid/verantwoordelijkheid, zelfstandigheid, samenwerken en reflectie. De daltondoelen komen op verschillende manieren aan bod in de klas. De leerlingen krijgen inzicht in hun eigen ontwikkeling en leren reflecteren en doelen stellen.

8.3 Ik-doelen

We vinden het belangrijk dat leerlingen hun eigen doelen stellen. Dit noemen wij Ik-doelen. Naar aanleiding van de ouder-kindgesprekken (of op een ander moment) stellen de leerlingen zichzelf een doel en bedenken vooraf hoe ze dit doel gaan bereiken en wat ze daarvoor nodig hebben. Ook wordt een termijn bepaald samen met de leerkracht. Regelmatig komen deze doelen ter sprake tijdens reflectiegesprekken.

8.4 Beoordelen

De leerlingen in groep 1, 2 en 3 geven op het takenbord aan hoe zij een opdracht ervaren hebben. In de hogere groepen gebeurt dat op de weektaak. Ook kijken leerlingen het eigen werk na, beoordelen zelf of ze het hebben begrepen en of ze hulp nodig hebben. Vanaf groep 4 kijken de leerlingen het eigen rekenwerk en Estafette na. De leerkracht controleert regelmatig of dit goed gebeurt. Hoe ouder de leerlingen worden, hoe meer ze zelf nakijken en beoordelen.

8.5 Feedback

De leerlingen geven elkaar vanaf de kleutergroep feedback. Bijvoorbeeld na een presentatie of een gemaakte tekening vertellen de leerlingen elkaar wat ze ervan vinden. Wij leren de kinderen om dit op een opbouwende manier te doen. Vertel wat goed gaat, maar zeg ook wat nog beter kan. Tops en tips.

8.6 Portfolio/gesprekscyclus

Sinds het schooljaar 2016-2017 werkt De Waterkant met een portfolio voor de leerlingen. Het rapport vormt een onderdeel van het portfolio.

Waarom werken we met een portfolio?

Het portfolio is een prachtig middel om leeropbrengsten en leerprocessen in kaart te brengen en om leerlingen daarop te laten reflecteren. De belangrijkste reden om te gaan werken met een portfolio is dat we als daltonschool willen dat leerlingen eigenaar zijn van het eigen leerproces. Door eigen doelen te stellen en invloed te hebben op de manier waarop gewerkt kan worden aan die doelen, voelen de leerlingen zich meer verantwoordelijk voor het leerproces. Op deze manier leren de leerlingen zichzelf beter aansturen, is er meer verbondenheid met de eigen ontwikkeling en wordt een leven lang leren gestimuleerd.

In het portfolio werkt de leerkracht samen met de leerling om de ontwikkeling zichtbaar te maken. De leerling verzamelt leerervaringen en vertelt het verhaal hierbij. Het portfolio geeft dus niet alleen een beeld van de kennis en vaardigheden die het kind beheerst, maar ook informatie over de kwaliteit van het werk en het proces wat tot het resultaat geleid heeft. Er ontstaat hierdoor een meer betekenisvol en gedetailleerder beeld van het leren en de ontwikkeling.

De leerlingen worden door het portfolio op een authentieke manier beoordeeld. Het leerproces wordt hierdoor ook voor anderen meer inzichtelijk. Het nodigt uit tot interactie tussen leerlingen onderling, de leerkracht en de leerling en de ouders en hun kind.

Gesprekkencyclus

In het kader van het portfolio zijn de volgende contactmomenten tussen ouders en school gepland:

- **Startgesprek**
Aan het begin van het schooljaar (voor eind september) vinden er startgesprekken tussen ouders, leerlingen en leerkrachten plaats. In een startgesprek spreken leerlingen, ouders en leerkrachten verwachtingen naar elkaar uit voor het komende schooljaar en blikken terug op voorgaande jaren. Het is een uitgelezen moment voor ouders om bijzonderheden over hun kind met de leerkrachten te delen.

- **Ouder-kindgesprekken**
In een ouder-kindgesprek doet het kind verslag van de wijze waarop hij aan zijn portfolio heeft gewerkt. De leerkracht heeft in dit gesprek een begeleidende rol. Ouders worden in dit gesprek geïnformeerd door het kind over hun voortgang. Daarnaast worden de doelen voor de komende periode besproken. Per schooljaar zijn er twee ouder-kindgesprekken. De eerste gespreksronde vindt plaats in januari en februari. De tweede ronde gesprekken zal gehouden worden in juni en juli.
- **Oudergesprek op aanvraag**
In de tweede week van november kunnen de ouders op aanvraag op gesprek komen om de voortgang van hun kind te bespreken.
- **Overige gesprekken**
Wanneer er aanleiding toe is, is het altijd mogelijk een extra gesprek tussen ouders en leerkracht in te plannen.

Werkwijze portfolio

Het portfolio bestaat uit meerdere tabbladen waarin het kind zichzelf profileert. Daarnaast is er ruimte voor de leerkracht, klasgenoten en ouders om een beeld te schetsen van de betreffende leerling. Al deze informatie moet ervoor zorgen dat de leerling inzicht krijgt in wat hij of zij al kan en waar de leerling nog aan wil werken. In het portfolio is ruimte voor eigen inbreng, inbreng van anderen, de Ik-doelen en de toetsgegevens.

Het portfolio is zo ingedeeld:

Tabblad	Inhoud
1. Dit ben ik	- Foto met tekstballonnen - Interview met jezelf
2. Dit vind ik	- Algemene opmerkingen/complimenten - Verzameld materiaal van het kind
3. Dit leer ik	- Daltondoelen
4. Dit kan ik	- Rapportgegevens - Citogegevens en niveaugrafieken

Toelichting tabbladen

Het portfolio start met een voorblad waarop de naam van de leerling en de groep komt te staan. Dan volgt een foto van de leerling met tekstballonnen, waarop allerlei eigen uitspraken ingevuld worden, zoals: 'Wat past bij mij?' of 'Wat hoort bij mij?'

Toelichting Dit ben ik

Dit is het persoonlijke gedeelte waarin de leerling zichzelf presenteert. Onder dit tabblad komt een interview, waarbij de leerling een aantal vragen over zichzelf beantwoordt. In de onderbouw gebeurt dit in de vorm van tekeningen.

Toelichting Dit vind ik

Onder dit tabblad krijgt de leerling de mogelijkheid om eigen werk toe te voegen. De leerling verzamelt elke week werkjes, deze worden verzameld in persoonlijke bakjes die in elke klas aanwezig zijn. Hieruit wordt een selectie gemaakt voor in het portfolio.

Dit kan werk zijn waarin de leerling aantoont dat hij een doel heeft behaald of nog aan een doel wil werken, maar het mag ook iets zijn waar de leerling trots op is. Dit kan in de vorm van een tekening, foto van een werkje, werkblad, kopie van een gemaakte les of kopie van een toets.

Daarnaast is er een werkblad opgenomen, waarop ruimte is voor het geven van complimenten en tips, door het kind zelf, de leerkracht, klasgenoten en de ouder(s). Voor de groepen 1 t/m 4 is er het zogenaamde zonnetje van de dag. De leerling geeft zichzelf daar een compliment en er is ruimte voor anderen om een compliment te geven.

Toelichting Dit leer ik

Omdat we het als team van belang vinden dat leerlingen nadenken over hun eigen leerproces, gaan we (minimaal) twee keer per schooljaar met de leerling in gesprek. De leerling denkt na over wat hij wil leren aan de hand van de daltondoelen en wat nodig is om dit doel te bereiken. Dit gebeurt in overleg met de leerkracht, waarbij de leerkracht een begeleidende rol heeft.

Op het werkblad daltondoelen geeft de leerling aan hoever hij is per doel. Vervolgens wordt er door de leerling nagedacht over de verbeterpunten voor de volgende periode. De daltondoelen zijn opgesteld per twee leerjaren. Aan het einde van elk tweede leerjaar dienen die doelen behaald te zijn.

In het schooljaar 2018-2019 wordt er een persoonlijk doel van de leerling toegevoegd aan het portfolio. Dit persoonlijk doel noemen we het Ik-doel. De leerling geeft aan wat hij graag zou willen leren. Dit kan een lesdoel zijn dat hij nog niet heeft gehaald. Denk bijvoorbeeld aan een bepaald tafeldiploma halen of het leren strikken van de eigen veters. Dit kan ook een thema zijn waar de leerling graag meer over wil weten. Denk bijvoorbeeld aan een werkstuk over planeten. Regelmatig worden deze doelen met elkaar besproken en geëvalueerd.

Toelichting Dit kan ik

In dit gedeelte van het portfolio komen de resultaten van de leerling. Dit deel van de rapportage is gebaseerd op de afgenomen toetsen vanuit de methode en op observaties en registraties van de afgelopen periode uit de klas. Tevens is er ruimte voor leerkrachten om een opmerking te plaatsen. Achter elk onderdeel van het rapport kun u de waardering lezen: goed, ruim voldoende, voldoende, matig of onvoldoende.

Naast de resultaten van de methodetoetsen staan in dit gedeelte de uitslagen van de CITO-toetsen.

8.7 Informatie

Elke drie weken ontvangen de ouders een nieuwsbrief. Hierin komen regelmatig daltonzaken aan bod. Ook op de website (www.dewaterkant.net) is informatie te vinden.

8.8 Ouderinformatieavond/koffieochtend

Wij willen ouders uitleggen waarom ons daltononderwijs kwalitatief goed is. De ouders worden elk jaar uitgenodigd voor een informatieavond. Verschillende aspecten van daltononderwijs worden dan zichtbaar voor de ouders. Hoe gaat de leerkracht met de leerlingen om? Wat verwachten we van de leerlingen en hoe behalen ze leerdoelen? We willen ook regelmatig koffieochtenden organiseren waarbij ouders geïnformeerd worden en vragen kunnen stellen.

8.9 Ouderbetrokkenheid

Ouders denken ook mee over de schoolontwikkelingen. Ouders worden op verschillende manieren betrokken bij de school. Er is bijvoorbeeld een stuurgroep met ouders en leerkrachten voor de Vreedzame School. Er is een werkgroep die zich buigt over de website en de uitstraling. Ouders denken mee over het schoolplan en er zijn natuurlijk een ouderraad en een medezeggenschapsraad.

8.10 Personeelsbeleid

Leerkrachten reflecteren stelselmatig op hun eigen functioneren. Dit gebeurt individueel, maar ook in gesprekken met de daltoncoördinatoren en de directeur. In het kader van het personeelsbeleid werken leerkrachten met een bekwaamheidsdossier.

8.11 Reflectie op schoolniveau

Per schooljaar plannen we minimaal vier studiedagen waarbij een dagdeel gereserveerd is voor de daltonontwikkeling. Daarnaast staat dalton op elk bouwoverleg geagendeerd. We evalueren ons beleid en stellen de plannen zo nodig bij.

Hoofdstuk 9. Effectiviteit/doelmatigheid

“Efficiency measure” a simple and economic reorganization of the school” (Helen Parkhurst)

9.1 Instructie op maat

Een belangrijk aspect van dalton is, dat het kind de kans krijgt zijn leerproces op een voor hem zo optimaal mogelijke manier te doorlopen. De leerling krijgt naast de geplande instructies tijd (takentijd) om zelf aan het werk te gaan. Hij kan zelf binnen die takentijd bepalen hoe hij het meest effectief kan werken aan de taken en oefeningen, die hij moet doen. Natuurlijk moeten de doelen worden bereikt, maar hij kan –binnen grenzen- zelf bepalen of hij wat meer tijd in rekenen dan wel taal investeert, of hij een extra instructie volgt voor spelling of een extra oefening doet op de computer. Hij kan werken aan taken in zijn eigen tempo, met zijn eigen aanpak, alleen of juist samen met klasgenoten. Hij kan ervoor kiezen aan zijn taken te werken in het eigen klaslokaal of om daarvoor een stiltewerkplek op te zoeken.

In schooljaar 2014-2015 zijn we door onze daltonscholing de mogelijkheden van instructie op maat gaan onderzoeken. Wij vinden het van belang om leerlingen de instructie te geven die past bij de onderwijsbehoeften. De instructie voor de instructieonafhankelijke leerlingen is een totaal andere dan die voor de instructieafhankelijke of instructiegevoelige leerlingen. De instructieonafhankelijke leerlingen hebben behoefte aan een instructie, waarin vooral aandacht wordt geschonken aan veel verschillende aanpakken en strategieën. De instructiegevoelige leerlingen zijn gebaat bij een instructie, waarin juist vooral één basisstrategie wordt aangeleerd die vervolgens samen met de leerkracht wordt ingeoeffend.

Aangenomen, dat alle schooltijd ‘daltontijd’ is, tijd waarin de leerling zelfstandig of samen aan zijn taken kan werken, plant de leerkracht instructies voor de verschillende groepen in terwijl de andere leerlingen gewoon aan het werk zijn. Elke groep krijgt dan een instructie, die precies aansluit bij de eigen instructiebehoefte.

De eerste fasen van het Directe Instructie Model (dagelijkse terugblik, presentatie en de eerste (in-)oefening) worden als instructiemoment in de week ingepland. De volgende fasen (individuele verwerking en periodieke terugblik) worden gekoppeld aan de taak en worden uitgevoerd in de takentijd. De leerling wordt hierbij ondersteund door regelmatige hulprondes van de docent.

Feedback en nabespreken zijn belangrijke onderdelen van het leerproces en dragen ook in belangrijke mate bij aan het uiteindelijke leerrendement. Deze inhoudelijke nabespreking wordt gepland als een apart instructiemoment, of maken onderdeel uit van de dagelijkse terugblik tijdens de volgende instructiebijeenkomst.

Als de leerling weet wanneer de instructie gepland staat, kan de leerling in principe zelf kiezen wanneer hij aan zijn taak werkt. De leerling kan ervoor kiezen vooruit te werken. En kan hij niet verder, dan weet hij wanneer de instructie gepland staat.

De instructies voor de verschillende niveaugroepen kunnen op elk moment van de dag ingepland worden. Voor de instructieafhankelijke leerlingen is het wenselijk, om de inoefening tijdens de takentijd direct te laten aansluiten op de instructietijd.

9.2 Gebruik weekoverzicht

Beschrijving gebruik weekoverzicht (zie ook bijlage 8):

- De vakken staan aangegeven op het tijdstip dat er instructie gepland is
- Dit kan zowel klassikaal (groen) zijn of voor een geselecteerde groep (bijv. grijs)
- De instructie voor het vak start op de aangegeven tijd en duurt maximaal een kwartier
- Mocht er een langere klassikale activiteit ingepland staan (bijv. voor de Vreedzame School) dan kan dit aangegeven worden met een geblokte (gekleurde) tijd
- De les duurt dus zolang de tijd gekleurd is
- Nab staat voor nabespreken
- De pauze is blauw
- Het weekoverzicht wordt op het digibord geprojecteerd op het moment dat de kinderen hun weektaak gaan plannen. Tijdens het invullen van de weektaak moeten ze dus goed kijken: wanneer ze een bepaalde taak af moeten hebben, hoeveel tijd ze hiervoor nodig denken te hebben en wanneer ze dit dus gaan maken.
- In de klas hangt een overzicht per vak van de niveaugroepen. De niveaugroepen hebben een eigen kleur: * = geel (instructieafhankelijk), ** = paars (instructiegevoelig) en *** = grijs (instructieonafhankelijk). Er is gekozen voor deze kleuren omdat ze niet overeenkomen met de kleuren van de dagen.
- Als er een wit vlak op het weekoverzicht te zien is, hebben de kinderen dus takentijd en kunnen ze hun eigen werk inplannen
- Op het whiteboard wordt de planning per dag opgeschreven. Hierbij is het wederom belangrijk dat het zichtbaar is hoeveel tijd de kinderen zelf kunnen plannen en op welke tijd er instructie is.
- Twee keer per week staan er herstelrondes gepland. Deze zijn bedoeld om de stof die de week ervoor gemaakt is te herhalen voor de kinderen bij wie dat nodig is. Zaak hierbij is wel om de week ervoor geëvalueerd te hebben waar de kinderen extra oefening/instructie voor nodig hebben. Dit kan dan de week erna plaatsvinden tijdens de herstelrondes.
- Ook zorgen we ervoor minimaal een keer per week tijd in te plannen voor reflectie met behulp van één van de daltondoelen.

9.3 Al dan niet deelnemen aan instructie

Niet alle leerlingen hoeven deel te nemen aan de instructie. Op basis van een toets voorafgaand aan het blok kan een leerling weten welke doelen al behaald zijn. Ook kan de leerkracht zorgen voor een IKH-opdracht (Ik kan het), op basis waarvan een leerling kan kiezen of een instructie voor hem nodig is. Daarnaast zijn er ook altijd instructies waarvoor de kinderen zich kunnen opgeven.

Hoofdstuk 10. Borging

*“Door verschillen te delen,
vermenigvuldigt de kwaliteit”.*
(Helen Parkhurst)

10.1 Daltonbeleidsplan

De visie van onze school staat beschreven in dit daltonbeleidsplan. De praktische uitwerkingen worden daarin toegelicht. Regelmatig worden onderdelen van dit plan besproken op studiedagen. Indien nodig worden er zaken aangepast en opnieuw vastgesteld.

10.2 Daltonleerkrachten

Het daltononderwijs van een school laat zich slechts voor een deel vastleggen in afspraken. Het belangrijkste is en blijft de daltonhouding van de leerkracht. Deze heeft ‘dalton tussen de oren zitten’. Een daltonleerkracht heeft een bepaalde grondhouding ten opzichte van kinderen en ten opzichte van het onderwijs. Een houding die zich erdoor kenmerkt dat de leerkracht bijvoorbeeld kinderen stimuleert zelf oplossingen te zoeken, dat hij de leerlingen uitdaagt zelf na te denken over problemen, dat hij oog heeft voor werkvormen die samenwerking bevorderen, dat hij hier en daar een stapje terug wil doen om kinderen de gelegenheid te bieden om zelf verantwoordelijkheid te dragen, dat hij vertrouwen en geloof heeft in de mogelijkheden van kinderen en dat hij investeert in een overzichtelijk, gestructureerd en gedifferentieerd taakwerk aanbod.

We stellen vast dat de leerkracht het hart is binnen ons daltononderwijs. Om dit te waarborgen zorgt de school dat alle leerkrachten in het bezit zijn of komen van het daltoncertificaat. De school investeert daarom, waar nodig, in de scholingskosten. Bij de aanstelling van een nieuwe leerkracht wordt verlangd, dat de leerkracht gecertificeerd is als daltonleerkracht of zich gaat certificeren. Wij kiezen er voor om nieuwe leerkrachten eerst een jaar te laten ‘proeven’ aan dalton op De Waterkant, alvorens in het tweede werkjaar de opleiding te gaan doen. Bij langdurige vervanging wordt gezocht naar een invaller, die affiniteit heeft met onze onderwijskundige uitgangspunten.

10.3 Daltonteam

Iedere leerkracht werkt in een team en draagt actief zijn steentje bij aan alle voorbereidingen, uitwerkingen en ontwikkelingen binnen de school. Samenwerken aan de rode draad binnen de school is essentieel! Binnen het schoolteam inspireer je elkaar, ondersteun je elkaar en werk je

samen aan de gestelde doelen. Overleg en afstemming vinden plaats tijdens de studiedagen, op team- en bouwvergaderingen. Per jaar vinden er minimaal vier daltonstudiedagen plaats. Hierin praten we met het hele team over de daltonontwikkeling. We bespreken en evalueren onze daltonwerkwijze, maken nieuwe plannen en ontwikkelen een goede doorgaande lijn voor de leerlingen.

Naar aanleiding van de daltoncursus hebben wij drie DOP-groepen gevormd op het gebied van instructie-rooster/weektaak, keuzewerk/periodedoelen en ik-doelen/portfolio. Deze DOP-groepen zijn deskundig en zijn verantwoordelijk voor de schoolontwikkeling op die gebieden. Daarnaast zijn de coördinatoren van de DOP-groepen samen met de directeur en de daltoncoördinatoren verantwoordelijk voor de ontwikkelingen op het gebied van de veranderonderwerpen.

Ook leren wij van en met elkaar. Meerdere malen per jaar vindt er intervisie en collegiale consultatie plaats. Het bestuur AWBR organiseert workshops en trainingen bij de AWBR academie. Wanneer een collega een cursus gevolgd heeft informeert hij de andere collega's. Ook inspireren de collega's elkaar door het delen van lesideeën, het samen lesgeven, het overnemen van elkaars groep voor een specifieke les enz.

10.4 Daltoncoördinatoren

Met ingang van 2018 zijn er twee daltoncoördinatoren bij ons op school. De daltoncoördinatoren zijn Femke Doorenbosch en Jasper Smit. Femke heeft de opleiding tot daltoncoördinator gevolgd en is gecertificeerd. Jasper is momenteel met zijn opleiding bezig. Zij zorgen voor het borgen van de daltonprincipes in onze school. Deze taak bestaat bij ons op school uit drie onderdelen:

- Bewaken van de doorgaande daltonlijn binnen de school
- Nieuwe ideeën in het team brengen
- Coachen en begeleiden van collega's

Om deze taken naar behoren uit te voeren, wordt Jasper een dag per week vrijgeroosterd om aan deze taken te werken. Deze tijd gebruikt hij om te werken aan het daltonbeleidsplan, het voorbereiden van daltononderwerpen voor studiedagen en om klassenbezoeken af te leggen. De uitgebreide taakomschrijving is te vinden in bijlage 5. Femke wordt ook regelmatig vrij geroosterd. De daltoncoördinatoren hebben wekelijks overleg.

10.5 Dalton in de regio

Onze school is ook actief binnen onze regio. Onze daltoncoördinatoren en directeur wonen de daltonregiodagen bij. We proberen ook zo nu en dan collega's mee te nemen.

Daarnaast werken de coördinatoren samen met collega's uit het daltonnetwerk. Doelen hiervan zijn:

- Uitwisseling van ervaring
- Presentatie van producten en processen
- Elkaar benaderen voor praktische zaken
- Elkaar enthousiasmeren en delen van successen en knelpunten

10.6 Dalton en ouders

Ouders zijn partners in de opvoeding, waarbij we elkaar goed informeren over welzijn en ontwikkeling van het kind thuis en op school. Het is voor de ontwikkeling van leerlingen van belang dat ouders de daltongedachte ondersteunen. Wij denken dat de daltongedachte een heel goed uitgangspunt vormt voor de opvoeding van kinderen; ook thuis. Het is een verrijking om kinderen te leren zelfstandig taken uit te voeren. Om ze vrijheid en verantwoordelijkheid te geven en om ze te leren samenwerken. Op die manier kan een kind zich ontwikkelen tot een verantwoordelijk, evenwichtig mens. Wanneer kinderen dit vanuit huis meekrijgen, zullen zij zich op school ook beter ontwikkelen op deze gebieden.

Als school proberen wij de ouders zoveel mogelijk te betrekken bij ons daltononderwijs. Zo informeren wij ouders over daltonzaken, middels informatie in de nieuwsbrief, op de website en schooldocumenten waaronder dit daltonbeleidsplan. We werken samen met ouders als het gaat om de ontwikkeling van hun kind.

10.7 Daltonontwikkeling

In schooljaar 2018-2019 werken we aan de volgende punten:

- Na experimenteren met de weektaak heeft een van de DOP-groepen het weektaakformulier geperfectioneerd voor de groepen 4 t/m 8. Deze groepen werken nu allemaal met dezelfde weektaak.
- De DOP-groep Portfolio heeft het persoonlijke doel van ieder kind toegevoegd aan het portfolio. Dit persoonlijke doel zal vanaf nu het Ik-doel heten. De voormalige Ik-doelen zullen vanaf nu daltondoelen heten.
- Zichtbaar maken van de daltondoelen
- De leermiddelenkast zal voorafgaand aan elk nieuw thema/blok gevuld worden a.d.h.v. de lesdoelen, te beginnen met het vak rekenen.
- Alle leerkrachten zijn aan het experimenteren met reflecteren in de klas. Hierna zullen afspraken gemaakt worden.
- Werken met in- en uitschrijven voor instructie in de bovenbouw.

Andere plannen en toekomstideeën:

De DOP-groep Instructie/weektaak heeft het idee om volgend schooljaar nog een periode samen te werken met de DOP-groep Periodetaak. Dit om onze weektaak echt af te maken door op de achterkant van de weektaak te kunnen werken met een periodetaak. We zullen onze uitkomsten naast elkaar moeten leggen, over onze plannen kunnen sparren en van hieruit gezamenlijk de weektaak aanvullen, want in het ontwikkelen van de periodetaken liggen kansen voor daltonontwikkeling. Dit zijn kansen om leerlingen doelgericht te laten werken, ze nog meer eigenaar van het leerproces te maken, ze doelen bij de eigen interesses en talenten te laten formuleren en om reflectie een fundamenteel onderdeel van het leerproces te laten zijn.

1. Een tweede ambitie van de DOP-groep Instructie/weektaak is het geven van een nieuwe invulling aan de leermiddelenkasten. Deze kasten moeten materialen bevatten die aansluiten

bij de weektaak, zodat er meer raakvlakken zijn tussen de inhoud van de weektaak en de vormgeving van het programma. Bovendien vinden wij het van belang om mogelijkheden te scheppen voor eigen leervragen. Om dit te realiseren zal moeten worden samengewerkt met de DOP-groep Leermiddelenkast/periodetaak.

2. Een derde toekomstwens is het organiseren van doorgeefinstructie. De leraar instrueert daarbij een opdracht aan vijf leerlingen aan de instructietafel. Als deze leerlingen de instructie begrepen hebben en de opdracht (deels) ook al hebben uitgevoerd, geven zij vervolgens de instructie over de opdracht aan de rest van de leerlingen in de loop van de dag door. De andere leerlingen kunnen ook bij hen te rade gaan voor hulp als zij de opdracht in de takentijd uitvoeren en vragen hebben.
3. We werken sinds augustus 2018 met de methode TopOndernemers. Binnen deze methode behandelen de kinderen de vakken natuur, techniek, geschiedenis en aardrijkskunde. Het onderzoekend leren wordt gestimuleerd en er wordt elke acht weken schoolbreed aan een thema gewerkt. Elk thema wordt afgesloten met een reeks presentaties, dit kan onder meer in de vorm van een muurkrant, een PowerPoint of een Sway. Het werken met verschillende vormen van ICT is een belangrijk onderdeel van de lessen uit de methode TopOndernemers. We zitten midden in een implementatietraject. De kernwaarden van het daltononderwijs zijn geïntegreerd in TopOndernemers.
4. Ook Flipping the classroom kan in een school van de 21^e eeuw niet ontbreken. Flipping the classroom is een organisatievorm van onderwijs waarbij je klassikale kennisoverdracht vervangt door video's en eventuele andere vormen van online instructies. Leerlingen kunnen de kennis hierdoor buiten de schoolmuren en de reguliere lessen tot zich nemen. Er is zo meer klassikale tijd beschikbaar voor het beantwoorden van vragen, individuele aandacht, verdieping en activerende didactiek. Flipping the classroom kan bijdragen aan gedifferentieerd onderwijs en maakt het voor leerlingen mogelijk om instructie te krijgen in eigen tempo.
5. Groep 3 werkt sinds augustus 2018 met Lijn 3. De implementatie hiervan is in volle gang. Onze insteek is om steeds meer verantwoordelijkheid, zelfstandigheid en eigenaarschap bij de leerlingen te bewerkstelligen.
6. Naast het werken met de leerlingenraad gaan we werken met leerlingencommissies, die zich bezig houden met onderwerpen die spelen in school. Bijvoorbeeld een goede-doelenactie organiseren of een talentenshow.
7. Sinds 1 februari 2019 is er een voorschool verbonden aan De Waterkant. De groepen 1/2 en de voorschool zijn begonnen met Kaleidoscoop. Deze methode voor voor-en vroegschoolse educatie sluit naadloos aan op de daltonkernwaarden.
8. We vragen een teambeurs aan voor het ontwikkelen/verbeteren van de volgende daltonontwikkelingen:
  - Eigenaarschap van leerlingen vergroten; gebruik maken van formatief toetsen en de overgang van productgericht onderwijs naar procesgericht onderwijs.
  - Differentiatie; instructie vanuit de doelen en het durven loslaten van methoden.
  - De veranderende rol van leerkracht van sturend naar coachend.

Bijlage 1: Visitatierapport 2013

Bijlage 3

Visitatie lidscholen primair onderwijs Nederlandse Dalton Vereniging

Visitatieverslag

Zie handleiding visitatie lidscholen primair onderwijs

(Gebaseerd op Toetsingskader Erkenning Daltoninstellingen)

Naam school	Openbare basisschool voor Daltononderwijs de Waterkant	
Adres	Bilderdijkpark 18	
Postcode en plaats	1052 SC	Amsterdam
E-mailadres school	info@dewaterkant.net	
Directeur	Els Ramaekers	
Adjunct-directeur		
Daltoncoördinator	Femke Doorenbosch	
Aantal groepen	14	
Aantal leerlingen	342	
Populatie	Nauwelijks leerlingen met gewicht	
Aantal leraren	25	
In bezit van Daltoncertificaat	22	
Bezig met Daltoncursus	2	
Nevenvestigingen	nee	
Stand van zaken inspectie	basis	
Visitatieteam		
Voorzitter	mevr. M. Langbroek	
Lid 1.	mevr. D. van der Woud	
Lid 2.	mevr. C. van Dijk	
Lid 3.	n.v.t.	
Datum visitatie	15 - 10 - 2013	
Soort visitatie		licentieaanvraag
		2 ^e licentieaanvraag
	x	licentieverlenging
		versnelde visitatie licentieverlenging
		visitatie na bezwaarprocedure

Commissie Visitatie Primair Onderwijs
Nederlandse Dalton Vereniging
Bezuidenhoutseweg 251-253
2594 AM Den Haag
Tel. 070 - 331 52 52

		O	M	V	G	
0	Realisering aanbevelingen vorige visitatie *			x		
	Aanbevelingen uit vorig visitatieverslag					Aanbeveling
1	Bepaal de huidige positie t.a.v. de ontwikkelingslijnen binnen Dalton. Breng dit in beeld en stem dit met elkaar af. Spreek met elkaar af welke onderdelen je nog verder wilt ontwikkelen en tot in welke mate, binnen welke periode. Bepaal hiermee de positie in de toekomst. Werk dit op een SMART of vergelijkbare wijze uit voor de komende 5 jaar.			x		Nr.
2	Breid taakwerk uit door variatie aan te brengen in vorm en inhoud en denk er over na of keuzewerk daar een plaats in kan krijgen.			x		Nr.
3	Streef ernaar dat de Daltonlijn op papier ook de werkwijze in de praktijk opeenvolgend in de groepen is en gebruik hierbij elkaars talenten.			x		Nr.
4						Nr.
5						Nr.
6						Nr.
7						Nr.
8						Nr.

* niet van toepassing bij 1^e licentiaaanvraag

		O	M	V	G	
1	Vrijheid/ Verantwoordelijkheid			x		
	Indicator					Aanbeveling
1.1	Er is sprake van diverse vormen van sturing van verantwoordelijkheid, (leerkrachtgestuurd, gedeelde sturing en leerlinggestuurd)			x		Nr. 1
1.2	Leerlingen en leerkrachten stellen taak- en keuzewerk samen en hebben de vrijheid dit in te delen		x			Nr.
1.3	Leerlingen en leerkrachten kunnen omgaan met vrijheden en verantwoordelijkheden			x		Nr.
1.4	Op basis van vertrouwen wordt vrijheid vorm gegeven		x			Nr.
1.5	Leerkrachten hebben mogelijkheden eigen initiatieven te nemen				x	Nr.
1.6	Leerlingen zijn betrokken bij het beoordelen van het eigen werk			x		Nr.
1.7	Leerlingen kunnen vertellen waarom ze hun tijd zelf mogen indelen		x			Nr.
1.8	Leerlingen hebben keuzevrijheid van werkplek				x	Nr.
1.9	Leerlingen mogen zelf hulpmiddelen pakken			x		Nr.
1.10	Leerkrachten leren strategieën aan voor denken en leren			x		Nr.
1.11	Leerkrachten volgen systematisch de vorderingen van hun leerlingen			x		Nr.
1.12	Leerkrachten hanteren een doelmatige instructie			x		Nr.
1.13	Leerkrachten dragen zorg voor gedifferentieerde opdrachten			x		Nr. 2

		O	M	V	G	
2	Zelfstandigheid			x		
	Indicator					Aanbeveling
2.1	Er is sprake van diverse vormen van zelfstandigheidsontwikkeling binnen de range van zelfstandig werken, zelfstandig leren, zelfverantwoordelijk leren en zelfsturend leren			x		Nr. 1
2.2	Leerlingen en leerkrachten zijn in staat om te gaan met uitgestelde aandacht				x	Nr.
2.3	Leerkrachten bieden instrumenten aan die de zelfstandigheid van leerlingen bevorderen, zoals taakbord, taakbrief, planbord etc			x		Nr.
2.4	Leerkrachten en leerlingen evalueren en reflecteren dagelijks		x			Nr. 3
2.5	Leerkrachten en leerlingen zijn in staat om een planning te maken		x			Nr.
2.6	Leerlingen kunnen zelfstandig met hulpmiddelen omgaan				x	Nr.
2.7	De hoeveelheid tijd voor de leerlingen is toereikend om de doelstelling zelfstandigheid te bereiken			x		Nr.

		O	M	V	G	
3	Samenwerking				x	
	Indicator					Aanbeveling
3.1	Er is sprake van diverse vormen van samenwerking binnen de range van samenwerken, samenwerkend leren, coöperatief leren en interactief leren				x	Nr.
3.2	Samenwerking van leerlingen vindt plaats op basis van wederzijds respect				x	Nr.
3.3	Samenwerking van leerkrachten vindt plaats op basis van wederzijds respect				x	Nr.
3.4	Leerkrachten stimuleren het samenwerken tussen leerlingen				x	Nr.

		O	M	V	G	
4	Daltonontwikkeling					
	Indicator					Aanbeveling
4.1	De school heeft de Daltonontwikkeling beschreven in het schoolplan of een ander plan, waaruit blijkt dat er structureel wordt gewerkt aan het ontwikkelen, borgen en evalueren van het beleid				x	Nr.
4.2	De Daltonidentiteit is terug te vinden in de schoolgids, op de website en via ander informatiemateriaal				x	Nr.
4.3	De school stelt de leerkrachten in de gelegenheid elkaar te consulteren			x		Nr.
4.4	In het schoolplan of een ander plan is Daltonscholing opgenomen			x		Nr.
4.5	Daltonontwikkeling wordt aangestuurd door bijv. een coördinator				x	Nr.
4.6	De Daltonmogelijkheden van het gebouw worden optimaal benut			x		Nr.
4.7	Er zijn middelen aanwezig om de Daltonwerkwijze ten dienste te staan, zoals dagkleuren, taakborden of andere middelen			x		Nr.

4.8	Registratie van Daltonactiviteiten vindt voor iedereen op een herkenbare manier plaats			x		Nr.
4.9	In de taakopdrachten wordt rekening gehouden met verschillen tussen leerlingen.			x		Nr.
4.10	De methodes zijn Daltonvriendelijk			x		Nr.
4.11	De Daltonregels zijn duidelijk voor alle betrokkenen			x		Nr.
4.12	Er is een duidelijke doorgaande Daltonlijn binnen de school			x		Nr.
4.13	De school is betrokken bij Dalton-regioactiviteiten.			x		Nr.
4.14	De school volgt systematisch de vorderingen van haar leerlingen door middel van een leerlingvolgsysteem			x		Nr.

5	Houding schoolbestuur t.o.v. het Daltononderwijs	O	M	V	G	Aanbeveling
5.1	Het bestuur ondersteunt de Daltonontwikkeling van de school				x	Nr.

6	Houding van ouders t.o.v. het Daltononderwijs	O	M	V	G	Aanbeveling
6.1	De ouders ondersteunen de Daltonontwikkeling van deze school			x		Nr.
6.2	De ouders worden geïnformeerd over de Daltonwerkwijze			x		Nr.
6.3	Opmerkingen, suggesties m.b.t. Daltonwerkwijze door ouders worden door het team ter harte genomen			x		Nr.

belangrijkste onderwerpen van het gesprek met (MR/OR) ouders

We hebben gesproken met Frederieke Hoedemaker en Hariët Onderstal (OR) en Kim Wannet (MR)

Positieve punten van de school:
 Goede sfeer, sociale cohesie.
 Dalton (taken) maken kinderen zelfstandig
 Veel aandacht voor sociale vaardigheden en kinderen worden aangesproken op hun verantwoordelijkheden en gedrag.
 Ouder-Kind gesprekken
 Verbeterpunten vanuit de ouders:
 Meer communicatie over wat er in een periode in een groep staat te gebeuren. Zowel als het gaat om bijzonderheden en uitjes, als op cognitief vlak.
 Betere balans tussen groepsaankpak vs individuele aankpak. Nu is er meer aandacht voor het groepsproces dan voor het individu.(bijvoorbeeld meer differentiatie als het gaat om daltonvaardigheden)
 Meer aandacht/aanpassingen voor hoogbegaafde kinderen.

Alle ouders geven aan dat het voor zowel kinderen als voor ouders een fijne school is.

belangrijkste onderwerpen van het gesprek met vertegenwoordiger(s) bestuur

naam bestuurslid:

We hebben gesproken met Anne de Visch Eybergen. Zij is nauw betrokken bij de school en haar ontwikkeling mede door de directiewisseling. Zij is zeer positief over de school, haar directeur en de daltoncoördinator. Zij geeft aan dat ze door het jaarlijkse jaarplangesprek en de monitor inhoudelijk op de hoogte blijft en daarnaast ook een aantal keer per jaar “gewoon” op de school is. Bij interne

mobilititeit heeft het bestuur een mobiliteitsmarkt, maar als de school goede reden heeft om iemand van buiten te halen, is dit mogelijk, zoals het afgelopen jaar met de IB'er is gebeurd.

Als sterke kant van de school geeft ze aan:

Het team, de directeur en de daltoncoördinator.

De manier waarop het team omgaat met de ouders.

Als ontwikkelpunt geeft ze aan dat de school het daltonconcept moet gaan verdiepen.

gesprek met leerlingen

We hebben gesproken met 3 leerlingen uit de leerlingenraad uit groep 6,7 en 8, die als afvaardiging waren gevraagd. De leerlingen waren heel enthousiast over de school en kunnen eigenlijk niets bedenken wat weg zou moet of wat ze er direct anders zouden doen, als ze directeur van de school waren. Ze vinden het fijn om met taken te werken. Ze geven aan dat ze op rekengebied wel op hun niveau uitgedaagd worden, maar konden niet bedenken hoe je bijvoorbeeld op het gebied van taal en spelling ander werk kon doen dan de rest van de klas.

Als complimenten geven ze mee:

Iedereen krijgt zijn eigen tijd met de leerkracht en uitleg op zijn niveau.

Ze gaan met plezier naar school en zijn blij als de maandag na een vakantie de school weer begint.

De punten die ze met de kinderraad willen aanpakken zijn:

Een schoolbal voor alle kinderen

Meer daltondagen

Advies aan het algemeen bestuur van de NDV:

	Advies	Criteria
	Licentie verlenen	Gearceerde onderdelen 1,2,3 en 4 voldoende of goed
	Over twee jaar versnelde visitatie voor licentieverlening	Gearceerde onderdelen 1,2,3 of 4 matig of onvoldoende
	Geen licentie verlenen	Na versnelde visitatie matig of onvoldoende bij één of meerdere gearceerde onderdelen 0,1,2,3 of 4
x	Licentie voor vijf jaar verlengen	Gearceerde onderdelen 0,1,2,3 en 4 voldoende of goed
	Over twee jaar versnelde visitatie (bij de vijfjaarlijkse visitatie)	Gearceerde onderdelen 0,1,2,3 of 4 matig of onvoldoende
	Licentie intrekken	Na versnelde visitatie matig of onvoldoende bij één of meerdere gearceerde onderdelen 0,1,2,3 of 4

Aanbevelingen die met een plan van aanpak opgenomen worden in het Schoolverslag visitatie:

Aanbeveling	Omschrijving
Nr. 1	Durf meer los te laten. Maak de stap naar minder leerkrachtgestuurd onderwijs. (Denk hierbij aan: meer ruimte voor leerlingen om te plannen, meer keuzevrijheid in verwerking, keuzevrijheid in het al dan niet volgen van instructies)
Nr. 2	Laat de differentiatie van het werk terugkomen in de taak en beperk je daarbij niet alleen tot het rekenwerk.
Nr. 3	Integreer reflectie zichtbaar binnen het onderwijs, zodat leerlingen meer inzicht krijgen in hun kennen en kunnen.
Nr.	
Nr.	
Nr.	
Nr.	
Nr.	
Nr.	

Slotopmerkingen:

Binnen de Waterkant hebben we een geweldige sfeer gevoeld, zowel bij leerlingen onderling, als tussen leerling en leerkracht als in het team.

Het is knap dat jullie ondanks alle wisselingen het daltononderwijs zo vast hebben kunnen houden en verder hebben ontwikkeld. Nu is het tijd om door te pakken!

Bepaal met elkaar het doel en de visie op coöperatief leren/werken. Het is een mooi middel, maar moet geen doel op zich zijn. We hebben heel veel mooie andere vormen van samenwerken gezien.

Ondertekening voorzitter visitatieteam:

naam	handtekening	datum

Bijlage 2: Coöperatieve Werkvormen

Groep 1/2:

Zoek iemand die.... (zie Vreedzame School-materiaal)

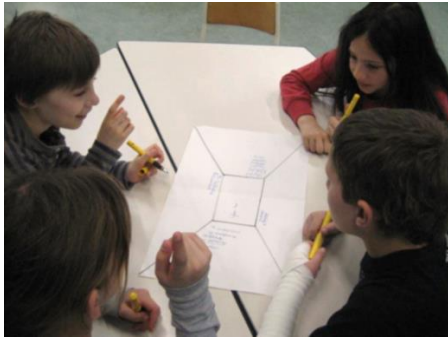
Binnenkring-buitenkring
<ol style="list-style-type: none">
1. Groep 1 t/m 8
2. Duur 10- 20 min.
3. Samenwerkingsvaardigheden: luisteren, uitwisselen van informatie
<i>Stappen</i> <ol style="list-style-type: none">
1. Leerlingen vormen twee cirkels en tweetallen tegenover elkaar
2. Uitwisselen van informatie
3. Wisselen van rol
4. Leerlingen roteren
5. Uitwisselen van informatie
6. Evaluatie
<i>Voorbeelden</i> <ul style="list-style-type: none">
- Wat is je grootste wens?
- Wat vind je van ....
- Kennis-, inzicht- of meningsvragen naar aanleiding van een behandeld onderwerp
- Hoofdrekenen
Tweepraat/ tweepraat op tijd/ tafelrondje per tweetal (schriftelijk), zie ook Vreedzame School
<ol style="list-style-type: none">
4. Groep 1 t/m 8
5. Duur 5 -10 min.
6. Samenwerkingsvaardigheden: evenredige deelname, luisteren
<i>Stappen</i> <ol style="list-style-type: none">
1. Vormen van tweetallen
2. Leerkracht stelt een vraag met meerdere, korte antwoordmogelijkheden
3. Tweetallen geven om de beurt een antwoord, mondeling.
4. Bij tafelrondje per tweetal worden de antwoorden om de beurt opgeschreven
5. Klassikale nabespreking
6. Evaluatie
<i>Voorbeelden</i> <ul style="list-style-type: none">
- Wat zie je in de keuken?
- Woorden die rijmen op tak
- Woordketting maken (bijv. muis, slang, gorilla, aap, paard, etc.)
- (On)even getallen noemen
- Kenmerken noemen

Groep 3:

Mix en ruil (zie Vreedzame School-materiaal)

In de rij (zie Vreedzame School-materiaal)

Genummerde hoofden
<ul style="list-style-type: none">
- Groep 1 t/m 8
- Duur 2- 4 min.
- Samenwerkingsvaardigheden: met elkaar overleggen, het bereiken van onderlinge overeenstemming
<i>Stappen</i> <ol style="list-style-type: none">
1. Nummeren van leerlingen of gekleurd kaartje uitdelen per groepje
2. Leerkracht geeft een opdracht
3. Iedere leerling denkt voor zichzelf na
4. Hoofden-bij-elkaar
5. Leerkracht noemt een nummer of een kleur die antwoord mogen geven
6. Evaluatie
<i>Voorbeelden</i> <ul style="list-style-type: none">
- Wat doe je als je luistert naar iemand?
- Wat rijmt op?
- Vragen naar aanleiding van een gelezen tekst, behandeld onderwerp of video
- Wat betekent het woord?
- Is een kilometer meer of minder dan 10 000 meter?
Placemat
<ul style="list-style-type: none">
- Groep 1 t/m 8
- Duur 10- 15 min.
- Samenwerkingsvaardigheden: met elkaar overleggen, bereiken van overeenstemming, luisteren
<i>Stappen</i> <ol style="list-style-type: none">
1. Utdelen van materiaal aan groepje van 4 leerlingen
2. Ieder schrijft zijn bevindingen op eigen stukje van gedeelde placemat
3. Discussie over onderwerp van leerkracht
4. Invullen gezamenlijk antwoord in gemeenschappelijke rechthoek op placemat
5. Klassikale uitwisseling
6. Evaluatie
<i>Voorbeelden</i> <ul style="list-style-type: none">
- Voorspel hoe het verhaal kan aflopen
- Schrijf drie voorwerpen op die in de klas aanwezig zijn en een driehoek vormen
- Noem vijf dingen die je nodig hebt om een .... te bouwen
- Placemat als opstap naar een collage rond thema dat in de groep centraal staat
- Je mening geven over .....

Een placematdiscussie

Flitsen

- Groep 3 t/m 8
- Duur 10 -15 min.
- Samenwerkingsvaardigheden: hulp geven en hulp vragen, wachten op elkaar

Stappen

1. Het aanleren van een vaardigheid
2. Het maken van flitskaarten
3. In tweetallen gaan zitten
4. Flitsen
5. Wisselen van rollen
6. Klassikale bespreking
7. Evaluatie

Voorbeelden

- Letterkennis
- Woordbetekenissen
- Woorden met een of meer weggelaten letters; ander schrijft het hele woord op
- Tafels, hoofdrekennen
- Topografie

Woordweb

- Groep 1 t/m 8
- Duur 10 -15 min.
- Samenwerkingsvaardigheden: luisteren, overleggen, besluiten nemen

Stappen

1. Uitdelen van een groot vel per groep en elke leerling een ander kleur stift
2. Maken van woordweb door om de beurt iets op te schrijven/tekenen m.b.t. het onderwerp
3. Aangeven van relaties (alleen voor hoogste groepen)
4. Klassikale uitwisseling
5. Evaluatie

Voorbeelden

- Woordenschatontwikkeling rond thema's zoals markt, ziekenhuis, jonge dieren
- Gebruik maken van tekeningen of plaatjes i.p.v. geschreven taal
- Inventariseren van voorkennis
- Voor het leren van nieuwe begrippen en het leren van relaties tussen begrippen
- Voor het samenvatten van het geleerde

Groep 4:

Denken- (Schrijven) - Delen- Uitwisselen
<ul style="list-style-type: none">
- Groep 1 t/m 8
- Duur 5 min.
- Samenwerkingsvaardigheden: luisteren, informatie uitwisselen
<i>Stappen</i> <ol style="list-style-type: none">
1. Leerkracht geeft opdracht of stelt een vraag
2. Individuele bedenktijd.(evt. opschrijven)
3. Overleg in tweetal
4. Uitwisselen
5. Evaluatie
<i>Voorbeelden</i> <ul style="list-style-type: none">
- Welk dier zou je willen zijn?
- Welke complimentjes kan je iemand geven?
- Wat zijn kenmerken van...?
- Wat doet de boswachter...
- Noem voorwerpen die rechthoekig zijn...

Brainstorm
<ul style="list-style-type: none">
- Groep 3 t/m 8
- Duur 10 min.
- Samenwerkingsvaardigheden: luisteren, elkaar gelegenheid geven een inbreng te hebben
<i>Stappen</i> <ol style="list-style-type: none">
1. Leerkracht legt bedoeling en werkwijze uit; brainstormen heeft de kenmerken: snel tempo, elke inbreng is waardevol, inhaken en voortborduren
2. Klassikale nabespreking
3. Evaluatie
<i>Voorbeelden</i> <ul style="list-style-type: none">
- Ter voorbereiding op lezen of schrijven van een tekst
- Hoe kun je dit probleem aanpakken?
- Op welke manier kun je het getal 6 uitrekenen
- Op welke manier kun je energie besparen?

Groep 5

Rollen	Groep	Taak
Materiaalbaas	Vanaf groep 1/ 2	Is de enige die mag lopen om materiaal te pakken en/ of weg te leggen. Zorgt voor eerlijke verdeling onder groepen.
Tafelbaas	Vanaf groep 3	Zorgt ervoor dat leerlingen hem/haar helpen rustig en snel de tafels te verschuiven.
Stiltekapitein	Vanaf groep 3	Zorgt ervoor dat zijn/haar groep niet te veel lawaai maakt en rustig overlegt.
Schrijver/tekenaar	Vanaf groep 3	Noteert of tekent het antwoord dat de groep samen is overeengekomen.
Tijdbewaker	Vanaf groep 5	Zorgt ervoor dat groep niet te lang over een vraag doet en bewaakt de tijd met stopwatch of klok.
Aanmoediger	Vanaf groep 5	Moedigt groepsleden aan en zorgt voor een onderlinge aanmoediging van de groep.
Taak-kapitein	Vanaf groep 5	Zorgt dat groep taakgericht blijft en zich met elkaar bezighoudt en niet met andere groepjes.

Bijlage 3: Reflectieformulieren

Reflectieformulier van _____

Dit gaat goed, hier ben ik trots op:

_____

Dit vind ik heel erg leuk om te doen:

_____

Dit vind ik nog lastig:

_____

Dit wil ik gaan oefenen:

_____

Met deze kinderen speel of werk ik graag

_____

Naam leerling:

Datum:

Waar ben ik goed in? / Wat gaat er goed in de klas?

Waar wil ik komend schooljaar aan werken?

Waar ben ik trots op? / Wat wil ik tijdens het gesprek laten zien?

Praatpapier bij ouder-kindgesprek

Naam:

- 1) Waar ben ik tevreden over?

- 2) Waar ben ik minder tevreden over?

- 3) Wat heb ik geprobeerd te verbeteren het afgelopen half jaar?

- 4) Is dit gelukt: ja of nee?

- 5) Waarom is dit wel of niet gelukt?

- 6) Waar wil ik in groep <7> aan gaan werken?

- 7) Hoe denk ik dit te gaan doen?

- 8) Wat voor hulp heb ik hierbij nodig?

- 9) Is er nog iets dat ik graag wil bespreken tijdens het ouder-kindgesprek?

Bijlage 4: Handleiding daltondoelen

Wat zijn de daltondoelen?

De daltondoelen zijn concreet geformuleerde doelen op leerlingenniveau. Deze doelen geven de ontwikkeling van de leerling weer op het vlak van de daltonkernwaarden: zelfstandigheid, samenwerken, verantwoordelijkheid/vrijheid en reflectie. Door met de daltondoelen te werken definiëren wij de opbrengsten van de kinderen niet alleen in termen van Cito-scores, maar ook in concreet gedrag van leerlingen in relatie tot de betreffende daltonwaarden.

De daltondoelen zijn onderverdeeld over de verschillende jaargroepen, waarbij we precies beschrijven welke vaardigheden de leerlingen eind groep 2, eind groep 4, eind groep 6 en eind groep 8 zouden moeten beheersen. De leerlingen houden zelf bij in welke mate zij al vaardig zijn en aan welke doelen nog gewerkt moet worden. De leerkracht heeft als taak om de leerlingen in dit proces te begeleiden. De doelen zijn prominent aanwezig in het portfolio.

Waarom werken we met daltondoelen?

Wij vinden het belangrijk dat de leerling eigenaar is van zijn leerproces. Hij is er dan ook zelf verantwoordelijk voor en legt verantwoording af over zijn resultaten, ontwikkeling en manier van werken. De leerkracht beoordeelt niet alleen de ontwikkeling van de leerling, maar de leerling reflecteert zelf ook op zijn vorderingen.

Hoe werk je met daltondoelen?

Per daltonkernwaarde zijn telkens drie daltondoelen als hoofddoelen (dikgedrukt) geformuleerd met daaronder een aantal subdoelen. Een overzicht hiervan hangt zichtbaar in de klas. De leerlingen hebben eveneens een document in het mapje van de weektaak, waarin ze bijhouden hoe de ontwikkeling per kernwaarde verloopt.

Iedere week staat één hoofddoel centraal. Die is zichtbaar in de klas en wordt aan het begin van de week klassikaal besproken. Per (rapport)periode van een halfjaar komen vier kernwaarden met ieder drie Ik-doelen aan bod. Na iedere week wordt door de leerling aangegeven of de subdoelen al dan niet zijn behaald zijn door deze in te kleuren (de cirkel niet inkleuren betekent niet behaald, half inkleuren betekent nog niet volledig behaald, helemaal ingekleurd betekent behaald).

Na in totaal twaalf weken volgt een periode van evaluatie en reflectie. Samen met de leerkracht wordt het individuele overzicht van daltondoelen besproken, dit kan individueel of in een klein (tafel)groepje. Dit kan georganiseerd worden tijdens leestijd of op een ander moment waarop de leerlingen zelfstandig werken. De leerling geeft aan welke subdoelen behaald zijn en waarom hij/zij deze wel, deels of niet heeft ingekleurd.

Aan de hand van de subdoelen wordt in overleg vastgesteld op welk niveau de leerling het hoofddoel beheerst. In de groepen 1-4 wordt dit niveau aangegeven door een groter wordende smiley, in groep 5-8 met niveauwaardes 1-5. Een kleine smiley ofwel niveau 1 betekent dat het ik-doel niet is behaald is, de grote smiley ofwel niveau 5 betekent dat het doel volledig is behaald. Dit is in te vullen naar inzicht van de leerkracht, in overleg met de leerling.

Daltondoelen groep 2:			
Zelfstandigheid	nooit	soms	altijd
<p>Ik kan mijn werk plannen</p> <p>☐ Ik kan op het planbord zien welke taken er gemaakt moeten worden.</p> <p>☐ Als mijn taakje af is, hang ik een smiley op</p>			
<p>Ik bedenk zelf oplossingen</p> <p>☐ Ik kan hulp vragen</p> <p>☐ Ik kan hulp geven</p> <p>☐ Ik kan de materialen pakken en opruimen</p>			
<p>Ik kan omgaan met uitgestelde aandacht</p> <ul style="list-style-type: none"> Ik weet dat ik juf/meester niet mag storen als het stoplicht rood is Ik voer mijn taken zelf uit 			

Samenwerken			
	nooit	soms	altijd
<p>Ik werk op verschillende manieren samen</p> <ul style="list-style-type: none"> Ik kan samen met een maatje een taakje doen Ik zeg wat ik leuk vind en minder leuk vind 			
<p>Ik bied hulp aan anderen</p> <ul style="list-style-type: none"> Ik weet wanneer ik een ander kan helpen Ik kan een taakje uitleggen 			
<p>Ik kan overleggen</p> <ul style="list-style-type: none"> Ik luister naar andere kinderen Ik stel vragen aan andere kinderen Ik kan een ander kind iets vertellen 			

Vrijheid/verantwoordelijkheid	nooit	soms	altijd
<p>Ik kan het planbord gebruiken</p> <ul style="list-style-type: none"> Ik kan op het planbord zien welke taken er deze week gemaakt moeten worden Ik kan per week plannen welke taken ik wil maken Ik kan de geplande taken doen 			
<p>Ik kan omgaan met de materialen</p> <ul style="list-style-type: none"> Ik weet waar de materialen liggen die ik nodig heb. Ik weet hoe ik het materiaal moet gebruiken Ik kan de gebruikte materialen opruimen 			
<p>Ik ben me bewust van mijn omgeving</p> <ul style="list-style-type: none"> Ik ruim de spullen op waar ik mee gespeeld of gewerkt heb Ik houd me aan de regels en afspraken 			

Reflectie	nooit	soms	altijd
<p>Ik kijk vooruit op de taak</p> <ul style="list-style-type: none"> Ik zeg wat ik nodig heb om een taak te maken Ik weet of ik een taak makkelijk of moeilijk vind Ik weet hoe ik iemand kan vragen om te helpen 			
<p>Ik kan vertellen wat ik gedaan heb</p> <ul style="list-style-type: none"> Ik geef met smileys aan of ik de opdracht leuk of niet leuk vind Ik kan vertellen hoe het spelen of werken is gegaan 			
<p>Ik kan nadenken over mijn gedrag</p> <ul style="list-style-type: none"> Ik vertel hoe het samen spelen of werken is gegaan Ik kan nadenken over wat ik de volgende keer anders kan doen 			

Daltondoelen groep 4:

Zelfstandigheid

Ik kan mijn werk plannen <ul style="list-style-type: none"> • Ik kan een halve weektaak plannen • Ik teken het gemaakte werk af op mijn taak			
Ik bedenk zelf oplossingen <ul style="list-style-type: none"> • Ik kan hulp vragen aan een klasgenoot • Ik kan hulp geven aan een klasgenoot • Ik probeer een conflict zelf op te lossen			
Ik kan omgaan met uitgestelde aandacht <ul style="list-style-type: none"> • Ik werk zelfstandig gedurende 30 min. • Ik kan verder werken aan een andere som of opdracht als ik iets niet snap • Ik gebruik het blokje • Ik weet dat ik juf/meester niet mag storen als het stoplicht rood is			

Samenwerken

Ik werk op verschillende manieren samen <ul style="list-style-type: none"> • Ik kan samen met een maatje een opdracht van de taak doen • Ik praat en denk mee bij het samenwerken • Ik kom afspraken na			
Ik bied hulp aan anderen <ul style="list-style-type: none"> • Ik kan uitleg geven aan een ander • Ik kan een tip geven aan een ander • Ik help helpen als er ruzie is			
Ik kan overleggen <ul style="list-style-type: none"> • Ik luister naar andere kinderen • Ik stel vragen aan andere kinderen • Ik kan zeggen wat ik ergens van vind			

Vrijheid/verantwoordelijkheid			
<p>Ik kan met een taak werken</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ik kan zien welke taken ik deze week moet doen • Ik kan per dag zelf bepalen in welke volgorde de taken worden gemaakt • Ik kan op mijn weektaak bijhouden welke taken af zijn • Ik kan een 'werkje' nakijken 			
<p>Ik kan omgaan met de materialen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ik weet de materialen te vinden • Ik weet hoe ik het materiaal moet gebruiken • Ik kan de gebruikte materialen opruimen 			
<p>Ik houd rekening met mijn omgeving</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ik bepaal zelf waar ik wil werken • Ik zorg voor een nette werkplek en laat deze opgeruimd achter • Ik houd me aan de regels en afspraken • Ik voer mijn taak van de takencirkel uit 			

Reflectie			
<p>Ik kijk vooruit op de taak</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ik zeg wat ik nodig heb om een taak te maken • Ik kan inschatten of ik een taak zelf kan maken • Ik weet hoe en wanneer ik hulp kan vragen 			
<p>Ik kan vertellen wat ik geleerd heb</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ik geef aan hoe ik de opdracht vond • Ik vertel hoe het werken is gegaan 			

<p>Ik kan nadenken over mijn gedrag</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ik vertel hoe het samen spelen of werken is gegaan • Ik geef aan wat ik de volgende keer anders kan doen 			
--	---	---	---

Daltondoelen groep 5/6					
Zelfstandigheid					
<p>Ik kan mijn werk inplannen</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Ik weet welke instructies ik moet volgen ○ Ik kan extra werk op mijn weektaak plannen 	1	2	3	4	5
<p>Ik bedenk zelf oplossingen</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Ik kan om hulp vragen en ik kan hulp bieden ○ Ik kan een conflict zelf oplossen ○ Ik kijk zelfstandig werk na en kan het verbeteren 	1	2	3	4	5
<p>Ik kan omgaan met uitgestelde aandacht</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Ik werk zelfstandig gedurende 35 minuten ○ Ik werk verder aan een andere som of opdracht als ik iets niet snap ○ Ik weet welke taken ik kan doen als mijn werk af is ○ Ik weet van tevoren wat ik nodig heb om aan het werk te kunnen 	1	2	3	4	5
Samenwerken					
<p>Ik werk op verschillende manieren samen</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Ik kan samen met een maatje een opdracht doen ○ Ik werk samen met verschillende groepsgenoten ○ Ik kies per taak met wie ik samenwerk en geef aan wat de reden daar voor is ○ Ik kan afspraken nakomen 	1	2	3	4	5

Ik bied hulp aan anderen <ul style="list-style-type: none"> ○ Ik geef uitleg aan andere kinderen ○ Ik kan helpen bij het oplossen van een conflict ○ Ik kan een tip geven aan andere kinderen 	1	2	3	4	5
Ik kan overleggen <ul style="list-style-type: none"> ○ Ik luister naar andere kinderen ○ Ik stel vragen aan andere kinderen ○ Ik kan mijn mening geven 	1	2	3	4	5

Vrijheid/verantwoordelijkheid					
Ik kan werken met de weektaak <ul style="list-style-type: none"> ○ Ik kan zien welke taken ik deze week moet doen ○ Ik bepaal zelf in welke volgorde ik aan mijn taak werk ○ Ik geef op mijn weektaak aan welke taken af zijn ○ Ik kijk rekenen, spelling en taal zelf na ○ Ik geef zelf aan wanneer ik (extra) instructie nodig heb 	1	2	3	4	5
Ik kan omgaan met de materialen <ul style="list-style-type: none"> ○ Ik ga voorzichtig met het materiaal om ○ Ik zorg ervoor dat de spullen netjes opgeruimd zijn 	1	2	3	4	5
Ik houd rekening met mijn omgeving <ul style="list-style-type: none"> ○ Ik bepaal zelf waar ik wil werken ○ Ik zorg voor een nette werkplek en laat deze opgeruimd achter ○ Ik houd me aan de regels en afspraken ○ Ik voer mijn taak uit 	1	2	3	4	5

Reflectie					
Ik kijk vooruit op de taak <ul style="list-style-type: none"> ○ Ik kan benoemen wat ik nodig heb om een taak te maken ○ Ik kan inschatten of ik instructie nodig heb 	1	2	3	4	5
Ik kan aangeven wat ik geleerd heb <ul style="list-style-type: none"> ○ Ik kan vertellen of ik het doel van de opdracht heb behaald ○ Ik kan vertellen wat wel en niet goed lukte 	1	2	3	4	5
Ik kan reflecteren op mijn eigen gedrag <ul style="list-style-type: none"> ○ Ik vertel hoe ik aan de taak heb gewerkt ○ Ik kan mijn gedrag en de gevolgen hiervan benoemen ○ Ik kan vertellen wat ik de volgende keer zou veranderen en waarom 	1	2	3	4	5

Daltondoelen groep 7/8:

Zelfstandigheid

Ik kan mijn werk inplannen <ul style="list-style-type: none"> ☐ Ik kijk aan het begin van de week wat de doelen op mijn taak zijn ☐ Ik kan zelf inschatten of ik een instructie nodig heb ☐ Ik kan werken met een agenda ☐ Ik kan per taak inschatten hoeveel tijd ik nodig heb ☐ Ik kan extra werk op mijn taak plannen	1	2	3	4	5
Ik bedenk zelf oplossingen <ul style="list-style-type: none"> • Ik kan om hulp vragen en hulp bieden • Ik kan een probleem zelf oplossen • Ik kijk zelfstandig werk na en kan het verbeteren	1	2	3	4	5
Ik kan omgaan met uitgestelde aandacht <ul style="list-style-type: none"> • Ik werk zelfstandig gedurende 45 minuten • Ik werk verder aan een andere som of opdracht als ik iets niet snap • Ik weet welke taken ik kan doen als mijn werk af is	1	2	3	4	5

Samenwerken

Ik werk op verschillende manieren samen <ul style="list-style-type: none"> • Ik kan samen met een maatje een opdracht doen • Ik werk samen met verschillende groepsgenoten • Ik weet hoe we elkaars kwaliteiten kunnen benutten • Ik kom afspraken na	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

Ik bied hulp aan anderen <ul style="list-style-type: none"> • Ik geef uitleg aan andere kinderen • Ik kan helpen bij het oplossen van een conflict • Ik stel open vragen aan andere kinderen • Ik kan een tip geven aan andere kinderen 	1	2	3	4	5
Ik kan overleggen <ul style="list-style-type: none"> • Ik laat een ander uitpraten • Ik stel vragen aan andere kinderen • Ik kan mijn mening geven en onderbouwen • Ik sta open voor de mening van een ander 	1	2	3	4	5

Vrijheid/verantwoordelijkheid					
Ik kan werken met de taak <ul style="list-style-type: none"> • Ik kan op de taak zien welke taken ik deze week moet doen • Ik kan aangeven welke taken af zijn • Ik kijk rekenen, spelling en taal zelf na • Ik plan mijn taak voor de hele week • Ik kan uitleggen waarom ik voor een bepaalde planning kies 	1	2	3	4	5
Ik kan omgaan met de materialen <ul style="list-style-type: none"> • Ik ga voorzichtig met het materiaal om • Ik zorg dat ik alle materialen pak, die ik nodig heb • Ik zorg ervoor dat de spullen netjes opgeruimd zijn 	1	2	3	4	5
Ik houd rekening met mijn omgeving <ul style="list-style-type: none"> • Ik bepaal zelf waar ik wil werken • Ik bepaal zelf met wie ik wil werken • Ik zorg voor een nette werkplek en laat deze opgeruimd achter • Ik houd me aan de regels en afspraken • Ik voer mijn taak van de takencirkel uit • Ik spreek anderen aan op hun gedrag 	1	2	3	4	5

Reflectie					
<p>Ik kijk vooruit op de taak</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ik kan benoemen wat ik nodig heb om een taak te maken • Ik kan inschatten of ik een taak kan maken • Ik kan inschatten of ik instructie nodig heb 	1	2	3	4	5
<p>Ik kan aangeven wat ik geleerd heb</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ik kan vertellen of ik het doel van de opdracht heb behaald • Ik kan vertellen wat wel en niet goed lukte 	1	2	3	4	5
<p>Ik kan reflecteren op mijn eigen gedrag</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ik vertel hoe de taak is gegaan • Ik kan aangeven wat voor effect mijn gedrag heeft op een situatie • Ik kan vertellen wat ik de volgende keer zou veranderen en waarom 	1	2	3	4	5

Bijlage 5: Taakomschrijving daltoncoördinator

Daltoncoördinator op De Waterkant

Algemeen

- De daltoncoördinator is de eerst aanspreekbare persoon voor zaken die betrekking hebben op dalton
- De daltoncoördinator bewaakt het daltongedachtengoed:
- -het ontwikkelen en borgen van de daltonkwaliteit en daltonkenmerken van het onderwijs
- -het ontwikkelen en borgen van doorgaande lijnen in de school, ook bij wisselingen van personeel
- De daltoncoördinator draagt mede zorg voor een adequate uitvoering van de deelplannen van het schoolplan
- De daltoncoördinator werkt nauw samen met de bouwcoördinatoren
- Klankbordfunctie en sparringpartner voor de directeur

Positie in de organisatie

- De daltoncoördinator is een leerkracht met een speciale taak; een benoemingsomvang van tenminste 0,6000 WTF is wenselijk.
- De taak van daltoncoördinator wordt, bij goed functioneren, aangegaan voor een tijdsduur van minimaal een schoolplan periode.
- De daltoncoördinator maakt deel uit van het managementteam en legt verantwoording af aan de directie over de gevoerde werkzaamheden.
- De daltoncoördinator wordt aangestuurd door de directie.

Bevoegdheden

- De daltoncoördinator heeft de bevoegdheid om een extra daltonvergadering, buiten het vastgesteld vergaderrooster uit te schrijven.
- De daltoncoördinator initieert en voert uit al datgene wat nodig is voor goede uitvoering van het schoolplan. Dit uiteraard met in achtname van datgene wat in beleid en kaders op de school en AWBR de is vastgelegd.
- De daltoncoördinator heeft de bevoegdheid namens de directie in samenspraak met de leerkrachten beslissingen te nemen die in het verlengde liggen van vastgesteld schoolbeleid.
- De daltoncoördinator heeft de bevoegdheid leraren aan te spreken op niet nagekomen afspraken. Hij/zij heeft de bevoegdheid bij afwezigheid van de directieleden de noodzakelijk geachte acties te ondernemen.
- In de MT vergaderingen en zo nodig apart met de directie wordt verantwoording voor het gevoerde beleid afgelegd.

Taakhoud

Een overzicht van mogelijke taken van de daltoncoördinator dat als groeimodel kan dienen:

- De daltoncoördinator woont de MT vergaderingen bij en adviseert de directeur in alle zaken aangaande dalton.
- Minimaal vier keer per jaar vindt er een daltonteamvergadering plaats. De daltoncoördinator bereidt deze vergaderingen voor en treedt op als inhoudelijk voorzitter. De daltoncoördinator stelt de agenda van het overleg op. De agenda wordt verspreid onder alle teamleden en de schoolleiding.

- De daltoncoördinator draagt zorg (kan dus delegeren) voor het opmaken van duidelijke notulen, welke worden verspreid onder alle teamleden en de schoolleiding. De notulen worden centraal gearchiveerd.
- De daltoncoördinator draagt zorg voor de coördinatie van de uitvoering van de in het daltonvergadering genomen besluiten en bewaakt gemaakte afspraken.
- De daltoncoördinator en de directeur hebben de regie over de expertgroepen.
- De daltoncoördinator is verantwoordelijk voor het schrijven en bijstellen van een daltonbeleidsplan (daltonontwikkelingsplan).
- De daltoncoördinator ontplooit initiatieven om samen verbeterdoelen vast te stellen, onder andere naar aanleiding van de visitatieadviezen, maar ook op basis van nieuwe inzichten in de literatuur, nieuwe ontwikkelingen elders, een periodieke sterkte-zwakte-analyse.
- De daltoncoördinator brengt nieuwe kennis in het team, onderzoekt welke scholingen voor het team wenselijk zijn, verzorgt eventueel zelf of met collega's interne scholing.
- De daltoncoördinator bereidt samen met het MT de visitatie voor en onderneemt daarvoor de noodzakelijke stappen.
- De daltoncoördinator draagt mede zorg voor het coachen c.q. begeleiden van collega's, onder andere door het begeleiden van nieuwe leerkrachten, enthousiasmeren van zittende leerkrachten, klassenbezoeken en –consultatie, informeren van stagiaires over de daltonaspecten binnen de school
- De daltoncoördinator adviseert de directie in verband met de scholingsbehoefte c.q. scholingsnoodzaak van de teamleden.
- De daltoncoördinator onderhoudt externe contacten, coördineert schoolbezoeken en bezoekt de regionale (en landelijke) daltonbijeenkomsten.
- De daltoncoördinator neemt deel aan de benoemingsadviescommissies bij sollicitatieprocedures voor nieuwe leerkrachten.
- De daltoncoördinator geeft leiding aan de daltonwerkgroep.
- De daltoncoördinator is verantwoordelijk voor de rapportage naar ouders ten aanzien van de daltonaspecten.

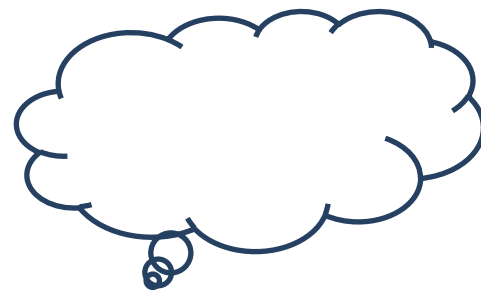
Faciliteren

Indien mogelijk binnen de formatie wordt de daltoncoördinator een aantal uren per week vrijgeroosterd. Daarnaast worden er binnen het taakbeleid 40 uur per schooljaar opgenomen. Indien het takenpakket van de daltoncoördinator en/of de omvang van de school daartoe aanleiding geeft kan de daltoncoördinator extra gefaciliteerd worden in ambulante tijd en/of taakuren.

Profiel

- heeft een visie op onderwijs die aansluit bij de visie van de school en het daarvan afgeleide schoolplan,
- is op de hoogte van actuele ontwikkelingen binnen dalton,
- kan rekenen op een breed draagvlak in het team,
- is mondeling en schriftelijk communicatief vaardig,
- kan coördineren en geeft sturing aan de medewerkers vanuit een open houding,
- is doortastend, slagvaardig en flexibel,
- werkt goed samen en kan actief luisteren,
- heeft een dienstverband van tenminste 0,6 wtf. op De Waterkant
  - heeft een opleiding tot daltoncoördinator gevolgd of is bereid deze te volgen.

Bijlage 6: Ik-doelen

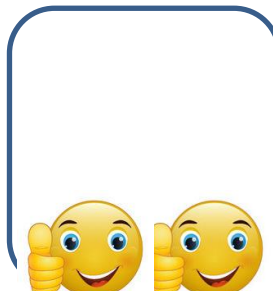

Doelenblad van

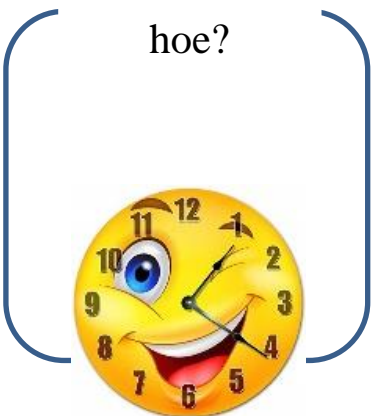
Empty rounded rectangular box for notes.

Empty rounded rectangular box for notes.

Empty rounded rectangular box for notes.

hoe?

Large empty rounded rectangular box for notes.

wanneer?

Ik-doel groep 3

Dit is mijn doel:

Ik heb mijn doel behaald als:

Na ..... weken kijk ik of ik mijn doel gehaald heb.

Dit ga ik zelf doen om mijn doel te halen:

Dit kan de juf of meester of iemand anders doen om mij te helpen:

Wanneer ga ik er aan werken:

Zo is het gegaan:

Dit ging goed:

Dit doe ik de volgende keer anders:

Ik-doel groep 4

Dit is mijn doel:

Ik heb mijn doel behaald als:

Na ..... weken kijk ik of ik mijn doel gehaald heb.

Dit ga ik zelf doen om mijn doel te halen:

Dit kan de juf of meester of iemand anders doen om mij te helpen:

Wanneer ga ik er aan werken:

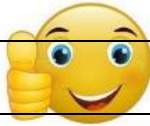
Zo is het gegaan:

Dit ging goed:

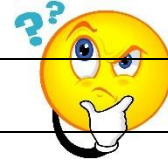

Dit doe ik de volgende keer anders:

Ik-doel groep 5 t/m 8

Naam:		Datum:	
Welk doel wil ik bereiken?			D O E L
			
Wat kan ik al?		Wat moet ik nog leren?	
Hoe ga ik dit bereiken?			H O E
			

Wat / wie heb ik daarvoor nodig?

N
O
D
I
G

score

10					
9					
8					
7					
6					
5					
4					
3					
2					
1					
	start	evaluatie 1	evaluatie 2	evaluatie 3	einde
datum					

O
N
T
W
I
K
K
E
L
I
N
G

Hoe lukt het mij mijn doel te bereiken?	E V A L U E R E N
start:	
evaluatie 1:	
evaluatie 2:	
evaluatie 3:	
einde:	

Bijlage 7

Kijkwijzer De Waterkant

Groep:

Datum:

Gewenst:

Zelfstandigheid	X	V	Opmerkingen
DAGKLEUREN			
De dagen van de week hangen met een dagkleur in de klas.			
De dagkleuren worden gebruikt voor het plannen en afkleuren van de taak (groep 1 t/m 5).			
DAGRITME/ DAGPLANNING			
Er wordt gebruik gemaakt van dagritmekaarten en deze hangen zichtbaar in de klas (gr 1-3).			
De dagtaak staat op het bord (gr 3-4).			
De dagplanning staat op het bord, in digitale tijden (gr 4-8).			
Op het bord staat aangegeven wanneer welke instructie is.			
Als er geen instructie wordt gegeven, is het daltontijd			
Er wordt gewerkt met het stoplicht wanneer de leerkracht niet gestoord mag worden.			

Tijdens de takentijd hebben alle leerlingen een blokje op tafel.			
Er wordt gebruik gemaakt van een time-timer.			
De leerkracht loopt een vaste blokjesronde.			
WEEKOVERZICHT			
Vanaf groep 3 werkt iedereen met hetzelfde weekoverzicht in de klas.			
<p>Niveaugroepen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • plusgroep: grijs • basisgroep: paars • instructiegroep: geel <p>Gezamenlijke activiteiten: lichtgroen</p> <p>Pauze: blauw</p> <p>Activiteiten buiten de klas (bv. Schakelklas, gitaar): oranje</p>			
Vanaf 4 hangt een overzicht van de verschillende niveaugroepen in de juiste kleur in de klas (in groep 3 na de kerstvakantie).			
Er wordt gewerkt met een weektaak. Bij de groepen 1/2 en 3 op het planbord. Bij 4 t/m 8 op papier.			
De kinderen plannen het werk voor meerdere dagen. De kinderen plannen het werk voor een week.			

De taken worden op verschillende niveaus aangeboden.			
Op de weektaak worden de leerdoelen vermeld (of op een andere manier).			
De leerlingen plannen het werk en registreren zelf wanneer een opdracht klaar is d.m.v. het afkleuren (met de dagkleuren) op de weektaak (in gr 1, 2 en 3 met de smiley). Als je geen kleuren gebruikt, dan op een andere manier.			
Op de taak staat aangegeven voor welk vak instructie wordt gegeven. Bij groep 3 niet (groep 3 krijgt voor elk vak instructie)			
De leerling kan zelf de volgorde van het werk bepalen (m.u.v. groep 3 en 4 en vanaf maart kan groep 4 ook zelf de volgorde bepalen).			
Effectiviteit	X	V	Opmerkingen
Alle tijd buiten de instructies is daltontijd.			
Op het bord staat een planning voor wie wanneer instructie krijgt.			
In de klas wordt gebruik gemaakt van verschillende didactische werkvormen.			
Er wordt gebruik gemaakt van de instructietafel.			

Materialen staan in de klas op vaste, te bereiken plaatsen. In de klas staat een ladekast met daarin de schriften/werkboeken enz. Deze lades zijn gelabeld.			
In de klas worden dagelijks/wekelijks hulpjes/kapiteins aangesteld die verantwoordelijk zijn voor het uitleggen of uitvoeren van taken (groep 1/2).			
Klassen staan met elkaar in verband door gebruik te maken van een tutorsysteem.			
Twee keer per week staan er herstelrondes gepland.			
Vrijheid/Verantwoordelijkheid	X	V	Opmerkingen
Iedere klas gebruikt halkaarten. De kleuters gebruiken halhesjes.			
De leerlingen mogen buiten de klas een werkplek zoeken om te werken als daar een mogelijkheid voor is.			
In de taak is ruimte gemaakt om te werken aan periodedoelen.			
De leerlingen mogen zelf aangeven wat ze willen leren. Ze stellen hun eigen leervraag. Dit noemen we ik-doelen.			
Leerlingen mogen zelf bepalen welk leermiddel ze inzetten om een periodedoel of ik-doel te behalen.			

(ZELF)CORRECTIE			
De leerlingen kijken vanaf groep 4 zelf hun werk na. (hoe hoger de groep, hoe meer ze zelf na mogen kijken).			
Leerkracht kijkt (steekproefsgewijs) ook na.			
VERANTWOORDELIJKHEID VOOR KLAS, SCHOOL, OMGEVING			
Er wordt gewerkt met een takencirkel of andere organisatieplanner voor de huishoudelijke taken (opruimen, uitdeeldienst enz.).			
Er is een gevonden voorwerpen-/leenbak.			
Leerlingen laten hun werkplek binnen en buiten de klas netjes achter.			
Samenwerken	X	V	Opmerkingen
Er wordt gewerkt met maatjes. Dit is zichtbaar in de klas. De maatjes wisselen iedere week			
De kinderen hebben wekelijks een maatjesopdracht.			
Er wordt doelbewust aandacht besteed aan samenwerkingsvaardigheden.			
Er wordt wekelijks een coöperatieve werkvorm gebruikt.			

Reflecteren	X	V	Opmerkingen
De leerkracht besteedt tijd aan evaluatie (of een alternatieve reflectiemethode).			
Leerlingen houden een portfolio bij.			
Leerlingen controleren of ze de lesstof begrijpen en beslissen of ze instructie nodig hebben, of door kunnen werken.			
Leerlingen werken naar een leerdoel toe en beoordelen daarna of hun doel behaald is.			
Leerlingen hebben inbreng op de gang van zaken in de klas.			

Bijlage 8: Voorbeelden van weekoverzichten en weektaken

Weektaak 25 groep 4

Weektaak 26				Maatje:					
Naam:				Taakje:					
Basis		Inst	Af	IKH	Basis		Inst	Af	IKH
rekenen	Blok B2, week 2, les 1	ma			Schrijven blz 6	ma			
	Blok B2, week 2, les 2	di			Schrijven blz 7	vr			
	Blok B2, week 2, les 3	do							
	Blok B2, week 2, les 4	vr							
taal	Thema Lekker, les 10	ma							
							PL	AF	
	Thema Lekker, les 11	do			rekentaak B2, week 2				
spelling	Blok 6, week 1, les 1, blz 20	ma			rekentaak B2, week 2				
	Blok 6, week 1, les 2, blz 21	di			rekentaak B2, week 2				
	Blok 6, week 1, les 3, blz 22	do			rekentaak B2, week 2				
	Blok 6, week 1, les 4, blz 23	vr			rekentaak B2, week 2				
lezen	Estafette les 24	ma			taal, blz 34, 35				
	Estafette les 1	di			taal, blz 37				
	Estafette les 2	do			spelletje rood kastje				
					Computer WIG				
					Computer WIG				
					Computer STAAL spelling				
					Computer STAAL spelling				
				Computer STAAL woorden					
				Computer STAAL woorden					
				vloeiend en vlot 10 min blz 25, 26, 27					
				vloeiend en vlot 10 min blz 25, 26, 27					
Extra:								Af	
Spelling oefeningen s/z, f/v, ei/ij, ou/au									
Oefen de tafels van 3, 4, 5									
Oefen de woorden van de week									
racelezen, estafette controletaak									
Oefen de hoofdletters (met potlood in verhaalschrift)									
Verdieping:								Af	
Schrijf een lekker eng verhaal									
Periodedoel:									
Ik kan plus en minsommen tot 20 vlot maken									
Ik kan de tijd aflezen op een digitale en analoge klok, heel uur, half uur, kwartier									
Ik kan dictees maken en nakijken zonder fouten									

Weektaak groep 5

Weektaak 27					Maatje:			
Naam:					Taakje:			
Basis					Inst	Af	IKH	
rekenen	Blok B2, week 3, les 1	ma			overig			
	Blok B2, week 3, les 2	di				Schrijven blz 7	vr	
	Blok B2, week 3, les 3	wo				Topondernemers	di	
	Blok B2, week 3, les 4	do				Topondernemers	do	
taal	Thema Noodweer, les 10	ma						
	Thema Noodweer, les 11	wo				PL	AF	
					rekentaak B2, week 3			
spelling	Blok 6, week 1, les 3, blz 22	ma			zelf plannen	rekentaak B2, week 3		
	Blok 6, week 1, les 4, blz 23	di				rekentaak B2, week 3		
	Blok 6, week 2, les 1, blz 24	do				rekentaak B2, week 3		
	Blok 6, week 2, les 2, blz 25	vr				rekentaak B2, week 3		
lezen	Estafette les 1	ma			taal, blz woordenschat 32t/m35			
	Estafette les 2	di			taal, blz taal verkennen blz 36 en 37			
	Estafette les 3	do			Spelling alle blz af tot blz 20			
	Lezen in beeld blok 6, les 2	di			Computer WIG			
					Computer WIG			
					Computer STAAL spelling			
				Computer STAAL spelling				
				Computer STAAL woorden				
				Computer STAAL woorden				
				vloeiend en vlot 10 min blz 25, 26, 27				
				vloeiend en vlot 10 min blz 25, 26, 27				
Extra:							Af	
Spelling oefeningen s/z, f/v, ei/ij, ou/au								
Speel een rekenspel								
Oefen de woorden van de week								
oefen de tafel van 6, 7, 8 en 9.								
Verdieping:							Af	
Wat wil ik nog oefenen?.....								
Schrijf een verhaal over je favoriete stripfiguur.								
Periodedoel: deeltafels								
keersommen tafels van 1 t/10.								

Weektaak 25 groep 7

Weektaak 25					Maatje:						
Naam:					Taakje:						
		Basis	Inst	Af	IKH			Basis	Inst	Af	IKH
rekenen	Blok 2, week 1 les 1		ma			overig					
	Blok 2, week 1 les 2		wo				TOPondernemers /PPT afmaken	ma			
	Blok 2, week 1 les 3		do				TOPondernemers / presentaties	vr			
	Blok 2, week 1 les 4		vr				verkeer les 3 +4	ma			
					verkeer les 5		do				
taal	les 8+9		ma								
	les 10		wo								
	les 10		do								
spelling	Blok 5, week 3, dictee		di			zelf plannen			PL	AF	
	Blok 5, week 4, les 1		wo				rekentaak				
	Blok 5, week 4, les 2		do				rekentaak				
	Blok 5, week 4, les 3		vr				rekentaak				
lezen	zelfstandig						Schrijven blz 16 afmaken				
							Computer WIG				
							Computer WIG				
							Computer STAAL spelling				
							Computer STAAL spelling				
							Computer STAAL woorden				
Extra:									PL	Af	
Oefen de tafels door elkaar (15 min) - leermiddelenkast gang											
redactiesommen.nl (15 min)											
Verdieping:									PL	Af	
Periodedoel:											
Dalton doel: samenwerken											
Nauwkeurig nakijken											

weektaak 25 paars/geel groep 8

Weektaak 24 1/4 t/m 5/4					Rekenen: Paars en Gr					
Naam:										
	Basis	Inst	Af	IKH		Inst	Af	IKH		
rekenen	Thema 5, Meten, wb 4	ma			spelling	blok 6, week 2, les 3	ma			
	Thema 5, Meten, wb 5	di				blok 6, week 2, les 4	di			
	Thema 5, Meten, wb 6	wo				blok 6, week 3, les 1	wo			
	Thema 5, Meten, wb 7	do				blok 6, week 3, les 2	do			
	Thema 2, Kommagetallen wb 1, 2	vr								
							ww spelling blz. 74	vr		
	Computer WIG 8B, Thema 5 Meter					Computer Staal Spelling				
						Computer Staal woorden				
taal	Blok Portret, les 7	ma			Overig	Engels, Unit 3, lesson 2	do			
	Blok Portret, les 8	di				Schrijven blz. 25				
	Blok Portret, les 9	wo								
	Blok Portret, les 10	do								
	blz. 68, 69, 71									
lezen	Nieuwsbegrip	vr					PL	Af		
	Lezen in beeld, blok 6, les 2	do				Topondernemers Oorlog & Vrede, kaart				
						Topo: Duitsland		12ap		
		Computer WS in beeld								
Extra:							PL	Af		
zie zuluconnect										
Verdieping:							PL	Af		
Spelling Plus Blok 6, week 3										
Taal Plus Portret, week 3										
Periodedoel:										
werkwoordspelling http://spelling.tormentil.nl/										
Eigen leervraag:										

Weekoverzicht 23 groep 4/5

Maandag		Dinsdag		Woensdag		Donderdag		Vrijdag		
	Groep 4	Groep 5	Groep 4	Groep 5	Groep 4	Groep 5	Groep 4	Groep 5	Groep 4	Groep 5
08:30	Weektk. plannen		08:30	Rek 3.2	08:30	Rek 3.4	08:30	Rek 3.4	08:30	Taal 14
08:45	Rek 3.1		08:45	Rek	08:45	Rek	08:45	Rek	08:45	*taak
09:00	Rek		09:00	Rek 3.2	09:00	Rek 3.3	09:00	Rek 3.3	09:00	Herstel
09:15	Rek 3.1		09:15	Rek	09:15		09:15	Rek	09:15	Taal 14
09:30	Rek		09:30	Begr. L.	09:30	Estaf 12	09:30	Estaf 14	09:30	Schrijven
09:45	Es 11		09:45	Begr. L.	09:45	Estaf 13	09:45	Estaf	09:45	
10:00	Pauze		10:00	Pauze	10:00	Pauze	10:00	Pauze	10:00	Pauze
10:15			10:15		10:15		10:15		10:15	
10:30	Estaf 12		10:30		10:30	Estaf	10:30	Estaf 13	10:30	Spell 4
10:45	Estaf		10:45		10:45	Taal 13	10:45	Estaf	10:45	Spell
11:00	Taal toets		11:00	Gym	11:00		11:00	Gym	11:00	Spell 4
11:15			11:15		11:15	DVS	11:15		11:15	Spell
11:30	Rek		11:30		11:30		11:30		11:30	Spell
11:45	Overblijf		11:45	Overblijf	11:45	Reflectie	11:45	Overblijf	11:45	Naar huis
12:45	Spell 1	Lezen	12:45	Spell 2	12:00	Naar huis	12:45	Spell 3	12:45	Lezen
13:00	Spell		13:00	Spell 2			13:00	Spell	13:00	Engels
13:15	Spell		13:15				13:15	Spell 3	13:15	
13:30	Lezen	Spell 1	13:30	Spell 2			13:30	Spell	13:30	
13:45	Buiten	Spell	13:45	Buiten			13:45	Buiten	13:45	Bevo
14:00			14:00	Topondernemers			14:00	Topondernemers	14:00	
14:15	V&V	Top	14:15				14:15		14:15	
14:30			14:30				14:30		14:30	Afsluiten
14:45	Naar huis		14:45	Naar huis			14:45	Naar huis	14:45	Naar huis

Weekoverzicht 25 groep 4

Maandag		Dinsdag		Woensdag		Donderdag		Vrijdag	
08:30	Weektaak plannen	08:30	herstelronde	08:30	herstelronde	08:30	herstelronde	08:30	herstelronde
08:45	rekenen	08:45	rekenen	08:45	rekenen	08:45	rekenen	08:45	Begrijpend lezen
09:00	rekenen	09:00		09:00		09:00	rekenen		
09:15		09:15		09:15	rekenen	09:15			Begrijpend lezen
09:30		09:30		09:30		09:30	taal	09:30	
09:45		09:45		09:45	lezen	09:45		09:45	
10:00		10:00	pauze	10:00		10:00	pauze	10:00	
10:15		10:15	gym	10:15		10:15		10:15	pauze
10:30	spelling	10:30		10:30	taal	10:30	spelling	10:30	Topondernemers
10:45		10:45		10:45		10:45	spelling	10:45	
11:00	spelling	11:00	spelling	11:00		11:00		11:00	
11:15	taal	11:15		11:15	spelling	11:15	muziek	11:15	tutorlezen
11:30		11:30	spelling	11:30		11:30		11:30	
11:45		11:45	overblijf	11:45	spelling	11:45	Overblijf	11:45	Overblijf
					naar huis		gym		
12:45	lezen	12:45	lezen	12:00		12:45		12:45	schrijven
13:00	estafette	13:00	estafette			13:00		13:00	
13:15		13:15				13:15		13:15	reflectie
13:30		13:30				13:30	lezen	13:30	BEVO
13:45		13:45				13:45	estafette	13:45	
14:00	schrijven	14:00	Vreedzame school			14:00		14:00	
14:15		14:15				14:15		14:15	
14:30	reflectie	14:30	reflectie			14:30	reflectie	14:30	
14:45	naar huis	14:45	naar huis			14:45	Naar huis	14:45	Naar huis

Weekoverzicht 22 groep 7

Maandag		Dinsdag		Woensdag		Donderdag		Vrijdag – juf Eline	
08:30	Wk.tk. plannen weekendverhalen	08:30	Spelling wk.1 l. 2	08:30	Rek wk.3 l. 3	08:30	Rek wk.3 l. 4	08:30	Mindfulness
08:45	bieb	08:45	Spel	08:45	Rek.	08:45	Rek	08:45	Rekentaak/pc
09:00	Rek wk.3 l. 1	09:00		09:00		09:00		09:00	
09:00	Rek	09:15	Rek wk.3 l. 2	09:15	Taal les 3	09:15	Spelling wk.1 l. 3	09:15	Spelling wk.1 l. 4
09:30	Taal les 1	09:30	Rek	09:30		09:30	Nieuws	09:30	Spel.
09:45		09:45		09:45		09:45		10:00	
10:00	Buiten spelen	10:00	Buiten spelen	10:00	Buiten spelen	10:00	Buiten spelen	10:00	Buiten spelen
10:15	Eten/drinken	10:15	Eten/drinken	10:15	Eten/drinken	10:15	Eten/drinken	10:15	Eten/drinken
10:30	Spelling wk.1 l. 1	10:30	TopOndernemers	10:30	Skype presentatie	10:30	Taal les 4	10:30	Lezen in beeld
10:45	Spel.	10:45		10:45		10:45		10:35	
11:00		11:00		11:00	Engels (+plus)	11:00		11:00	
11:15		11:15	Taal les 2	11:15		11:15	Schrijven blz. 16	11:15	Engels afmaken
11:30	Social Shuffle	11:30		11:30		11:30		11:30	
11:45	Overblijf	11:45	Overblijf	11:45		11:45	Overblijf	11:45	Overblijf
				12:00	Naar huis				
12:45	TopOndernemers	12:45	Lezen			12:45	Lezen	12:45	Lezen
13:00		13:00	Nieuwsbegrip			13:00	Verkeer	13:00	
13:05		13:15	Nieuws			13:15	Gym	13:15	
13:30	Gouden Eeuw	13:30				13:30		13:30	Bevo
13:45		13:45				13:45		13:45	
14:00		14:00	Gym			14:05	Verkeer	14:00	
14:15		14:15				14:10		14:15	
14:30	Afsluiting/spel	14:30				14:30	Afsluiting/Carnaval	14:30	Afsluiting/spel
14:45	Naar huis	14:45	Naar huis			14:45	Naar huis	14:45	Naar huis

